VIA GEPPA 9
TRIESTE

List i... stran... posamezne stevilke dvojno. Celoletna naročnina polletna 500 lir; trimesečna 260 lir; mesečna 90 lir. Uredništv... ulica Montecchi 6/II - tel. štev. 93-073, 93-806. Uprava: TRST, ... degli Abruzzi 3, Dom pristaniških delavcev II. nadstr. - tel. štev... Dopisi se dostavljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne spr... rokopisi in slike se ne vračajo. — Oglasi: v širokosti enega... za vsak milimeter 30 lir. Oglasi se plačajo vnaprej.
POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI - SPED. IN ABBONAM...

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE S.T.O.

OBNOVLJENA IZDAJA LETO VI. ŠTEV. 33 (306) — TRST - SOBOTA, 14. AVGUSTA 1954 — CENA 20 LIR

Združeni proti razkosanju, za STO in narodno enakopravnost!

MEDTEM KO TITOVCI PREPRIČUJEJO LJUDI, DA JE PRIHOD ITALIJE NEIZBEŽEN

Še lahko preprečimo razkosanje našega Ozemlja Zato dvignimo vse ljudstvo proti grozeči nevarnosti

NOTNA SLOVENSKA FRONTA

Ni treba biti prerek za tr... tev, da bo razkosanje po ...lovem predlogu najbolj pri... delo tujerodne etnične sku... ne, ki bodo ostale po razde... vi STO bodisi pod Jugoslavi... jo bodisi pod Italijo. Tako I... lijanom cone B kot Sloven... m cone A je namenjena tr... va pot narodnih manjšin ...d režimom šovinizma. Zato ...čudno, da je največji od... r proti razkosanju prav med ...ni narodnimi skupinami, ki ...m preti narodno zapostav... anje in morda celo prega... anja in nasilstva.

Dočim bi bila s STO vsem ...upinam zagotovljena popol... narodna enakopravnost ter ...moten kulturni in gospodar... ki razvoj, pa tega ne moremo ...ričakovati od dogovora med ...mom in Beogradom.

Tako bi bili torej po Titovi ...slugi prepuščeni na milost ...nemilost italijanskih razna... dovalcev; oropani bi bili ...edvsem jamstev določb stal... ega statuta STO, ki predvi... eva za Slovence popolno na... dno enakopravnost. V veljav... bi ostali še naprej fašistič... in drugi diskriminacijski ...konoi proti Slovencem. V I... aliji pa so pripravili tudi že ...konski osnutek, po katerem ...do italijanske oblasti vrgle ...javnih služb vse one, ki so ...kakršen koli način pokaza... da so proti vrnitvi Italije ...Tržaško ozemlje. Da bodo ...di zasebna podjetja in ura... sledili temu vzgledu, skoro ...mogoče dvomiti.

K vsemu temu pa je treba ...prišteti še drugo in hujšo ne... arnost — fašistični teror. ...rav v zadnjih dneh je prišlo ...a dan, da fašisti pripravlja... škvadre, ki naj bi ob pro... lasitvi pogodbe o razkosanju ...dnosno ob prihodu italijan... kih čet v Trst napadli sedeže ...emokratičnih in drugih or... anizacij, ki niso bile za po... vratek Italije v naše kraje. ...kvadristi imajo v načrtu tudi ...kcije proti posameznim ose... bam, ki jim v političnem po... ledu niso po volji.

Fašistične akcije bodo na... erjene v prvi vrsti proti slo... venskemu življu in delavskim ...rganizacijam. Tako namera... jo napasti in opleniti kak... no slovensko trgovino ali ...rug obrat. Po slovenskih va... eh imajo v načrtu akcije z ...obešanjem italijanske triko... ore in, če jim bo to mogo... e, tudi s teroriziranjem va... kanov. Prav gotovo ne misli... o prizanašati slovenskim šo... am in kulturnim domovom, če ...im bodo le razmere to dopu... čale.

Kot je potrebna enotnost ...seh Slovencev v boju proti ...razkosanju, ki bi nas oropal ...dobra vseh narodnih pravic, ...ako je treba, da se že danes ...imbolj strnemo v enotno bor... beno fronto za primer, da se ...proti volji nas vseh uresniči ...Titov predlog. Ta enotnost je ...torej nujna v vsakem prime... ru, je potrebna ne le narodni ...skupnosti, marveč tudi posa... meznikom slovenske zajednice.

Kot smo že ponovno pouda... rili, bomo Slovenci, če pride... mo pod Italijo, še nadalje ...ztrajali na naših dosedanjih ...ahtevah, da se nam priznajo ...se pravice, ki nam gredo po ...mirovni pogodbi z Italijo. Kaj... li to so edine določbe, ki i... majo mednarodno jamstvo s ...podpisi 21 držav, med njimi ...Sovjetske zveze, ter garancije ...OZN. Tudi če bi pogodba o ...razdelitvi STO imela kake do... ločbe o zaščiti narodnih manj... šin, vemo, da se nanje ne mo... remo zanesti; kajti le preveč ...dobro nam je znana vrednost ...takšnih določb, ki so vnešene ...samo zato, da bi pogodbeniki ...rešili videz pravicoljubnosti, v ...resnici pa zasledujejo prav ...nasprotne namene. Iz tega raz... loga tudi ne moremo pričako... vati, da se bo za naše pravice ...zavzemala beograjska vlada, ...ki nas je tako podlo izdala.

Že danes je iz izjav in pi... sanja titovcev gotovo, da se ...bodo skušali postaviti na čelo ...slovenski fronti za obram... bo narodnih pravic, toda po ...dosedanjih izkušnjah je prav ...tako gotovo, da bi to napra... vili samo v svoje nizkotne po... litične špekulacije, da bi raz... plamteli narodno mržnjo, ...kar bi bilo nam Slovencem le ...v škodo. Zato že danes od... klanjamo takšno pomoč od o... nih, ki so nas tako podlo pro... dali.

Prav posebno pa bo potreb... na enotnost vseh Slovencev v obrambi proti vsem poskusom fašističnega nasilstva. V tej borbi ne moremo pričakovati, da nas bo branila rimska vlada ali njeni eksponenti v Trstu. Zato je potrebno, da posežemo po samopomoči, to je, da združimo vse sile in da se odločno postavimo v bran vsi Slovenci kot en mož.

Pri tem zanesljivo lahko računamo na vso pomoč italijanskih antifašističnih množic, ki so to v dejanjih dokazale že ob neštetih prilikah. Antifašisti se dobro zavedajo, da bi se fašisti po izločitvi prvega nasprotnika vrgli z vso silo na ostale, predvsem, seveda, na antifašiste. Dosledni italijanski antifašisti nam bodo najdragocenejši in najvzestejši zavezniki. Slovenska obrambna fronta zato ne sme iti v boj za narodne pravice ter v obrambo imetja in življenja posameznikov in skupnosti pod geslom protiitalijanskega šovinizma, marceč le pod geslom antifašizma, ki edino lahko prepreči obnovo fašizma in ponovitev njegovih zločinskih nasilstev.

STANE BIDOVEC

"Živčna vojna" mešetarjev, da bi utrudili tržaško prebivalstvo in ga pasivizirali - Radio Koper je oddajal, da so Angleži izpraznili vojašnico v Lazaretu, ker bodo prišle na njih mesto jugoslovanske čete - Pogajanja na mrtvi točki?

Po vesteh, ki so jih prejšnji teden objavljali listi in agencije, je izgledalo, da bi se bila morala kravja kupčija z našim Ozemljem zaključiti že v teku tega tedna. Zgleda pa, da se je v teh zadnjih dneh nekaj zataknilo in da je bila zato objava sporazuma o tržaškem vprašanju odgodena na poznejši čas. Ameriška agencija «United Press» piše, da bo sporazum dosežen pred koncem avgusta. Rimski poluradni krogi prav tako pravijo, da bo sporazum verjetno objavljen konec avgusta ali prve dni septembra.

Angleški časopisni viri so v zadnjih dneh nekaj previdnejši «Times» pravi, da rešitev ni še tako blizu, kot se je prvotno mislilo. Iz Beograda pa ni v zadnjih dneh nobenega namigovanja na datum objave sporazuma. V jugoslovanskih listih se le pojavljajo rahle polemike z italijanskim tiskom. Na vsak način je vsa zadeva za Beograd že zaključena. Zato pa se tudi titovskim uradnim krogom ne mudi preveč z izjavami, ki bi lahko zelo razburili javno mnenje v deželi.

To glede objave sporazuma. Glede poslednjih sporov med jugoslovanskimi in italijanskimi zahtevami se govori, da so vsi v teku ugladitve ali pa da so bili že vsi odpravljeni. Po drugi strani «United Press» poroča, da so se pagajanja v Londonu zataknila ob vprašanjih obmejnih popravkov in jamstev za Italijane v coni B in Slovence v coni A. Iz vseh teh protislovnih vesti, komentarjev, namigovanj se da razbrati, da so mešetarji v glavnem že sporazumni, da pa hočejo pred objavo sporazuma o kravji kupčiji izvajati «živčno vojno» proti prebivalstvu STO, ki naj bi se zaradi vseh teh protislovnih vesti utrudilo in prenehalo borbo proti razkosanju.

V tem smislu objavljajo listi vest, da je sporazum že dosežen, nato da je bil odložen, potem da so se pojavili novi spori. Tako so v okviru te «živčne vojne» najprej objavili, da Italija ne mara pustiti Lazareta Jugoslaviji, nato da je Velebit pristal na to zahtevo Italije. Takoj za to vestjo je radio Koper oddajal vest, da je britanski bataljon, ki je bil nastanjen v Lazaretu, izpraznil vojašnico in da se od časa do časa pričakuje prihod jugoslovanskih čet. Vse to naj bi zbegalo ljudi, jih naveličalo, jih pasiviziralo, jim onemogočilo vsako konkretno akcijo proti barantanju, proti mešetarjem, proti uničenju STO.

Dejstvo je, da so mešetarji zmenjeni. Sedaj gre le za nekaj obrobnih vprašanj. Na vsak način pa je treba poudariti, da bi bili že objavili sporazum, če se ne bi na Tržaškem vršila tako odločna in veličastna borba proti razkosanju. Če je bila objava sporazuma odgodena, je zasluga borbe tržaškega ljudstva, ki noče vedeti o nesramni kupčiji in zahteva, naj se mu nudi možnost, da pove svoje mnenje o lastni usodi.

Mešetarji se za mnenje tržaškega ljudstva ne zmenijo. Delajo, kot da bi Tržaško ozemlje ne bilo obljudeno, kot da bi bilo Tržaško ozemlje puščava brez žive duše. Ze to prikazuje v pravi luči «demokratičnost» obeh vlad, ki se tako potegujejo za našo zemljo, ne da bi upoštevale naše koristi.

Te dni so titovci sneli z obraza še zadnje ostanke svoje krinke. V soboto so v «Progressu» in v nedeljo v «Primorskem» objavili uvodnik, ki najavlja bližnji prihod Italije in skuša prepričati nezadovoljne in ogorčene titovske pristaše, da je to edina rešitev za T... in cono A. V svoji nesramnosti pa so šli tako daleč, da so napisali, da je prihod Italije POTREBEN «za okrepitev demokracije in socializma»!!!

V tem uvodniku najprej «ugotavljajo», da se proti razkosanju ne more nič in da se je zaradi tega treba «postaviti iz oči v oči z rezultati tega dogodka», t. j. s prihodom Italije. Prav tako oba titovska lista pravita, da se prihod Italije **«ne sme smatrati kot nekaj katastrofalnega»** in da je **«glavna stvar pogledati v obraz stvarnosti, takšni kakršna je»**. In zato pa pravita, da **«JE NAJBLIZJA PERSPEKTIVA V TEM, DA SE BO TRST ZE JUTRI ZNASEL VKLJUCEN V ITALIJANSKO DRZAVNO OBMOCJE»**. Zato pa lista pozivata ljudi, naj se v «stvarnost» vdajo in naj rajši mislijo na bodoče borbe na socialnem in nacionalnem polju in na zavezništvo s Saragatovimi socialdemokrati, ki znajo kot člani vlade tako lepo... ščititi pravice goriških in beneških Slovencev.

Dejstvo je, da hočejo titovci sedaj prepričati ljudi, da se ne smejo več boriti proti razkosanju, da morajo opustiti vsako tako borbo, da se morajo sprijazniti z razkosanjem STO in prihodom Italije v cono A ter s tem da bo Italija dobila 80.000 tržaških Slovencev.

Ta poslednja titovska poteza pomeni, da so titovci dvakrat izdajalci. Prvič, ker so pod pritiskom Amerikancev pristali na delitev in uničenje STO, in drugič, ker skušajo razorožiti borbo naših ljudi, jih pasivizirati in jim onemogočiti vsako akcijo, ki bi lahko privedla do uspeha.

Mi pa vemo, da je še čas za rešitev našega Ozemlja. S svojo borbo smo oddaljili objavo sporazuma, s svojo borbo ga lahko preprečimo. Samo strnjenosti, enotnosti in odločnosti nam je treba. Titovce pa moramo še bolj osamiti kot stekle pse, ker so oni krivi, da je prišlo do sedanje pogubne perspektive, ker so oni krivi nevarnosti, ki nam grozi. Pred zgodovino ne bodo mogli nikoli oprati svoje krivde in naj ne skušajo zato z ogabnimi diverzijami metati krivdo svojega izdajstva na ramena drugih.

S PODPISOM TROJNE BALKANSKE ZVEZE NA BLEDU

Jugoslavijo so vzporedili z Južno Korejo, Formozo in Španijo

Avtomatičnost pogodbe tudi v primeru "posredne nevarnosti" - Če stopi v vojno kakršna koli članica Atlantske zveze, ji mora Jugoslavija avtomatično pomagati - Vojaški sporazum med Grčijo in Jugoslavijo glede Albanije in Bolgarije

V ponedeljek ob 11.30 so zunanji ministri Jugoslavije (K. Popovič), Grčije (Stefanopulos) in Turčije (Keprulu) podpisali na Bledu «pogodbo o zvezi, političnem sodelovanju in vzajemni pomoči», t. j. že pred časom najavljeno balkansko vojaško zvezo.

Kot je znano, se je o podpisu Balkanske zveze med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo sklepalo v teku Titovih obiskov v Grčiji in Turčiji kot o dopolnilu pogodbe o «prijateljstvu in sodelovanju» od 28. februarja 1953.

Že pred Titovim obiskom v Ankari in Atenah se je govorilo o sklenitvi Balkanske zveze. Na ta vojaški blok so zainteresirani ameriški vojaški krogi, ki so v zadnjem letu, prav posebno po pojavu težkih nasprotij v Atlantkem paktu med Anglijo, Francijo in ZDA pritiskali na vlade treh držav zato, da ga čim prej ustvarijo.

Nekaj ovir je nastalo v zvezi s tržaškim vprašanjem, ko je italijanska vlada začela postavljati rešitev tržaškega vprašanja kot predpogoj za sklenitev Balkanske zveze. Pod pritiskom Amerikancev pa je moral Rim kapitulirati in prenehati svojo opozicijo proti sklenitvi zveze. Istočasno s temi ovirami pa se je sklenitev pakta nekaj zakasnila zaradi nasprotij, ki so nastala med tremi podpisnicami ankarske pogodbe od 1953. Znano je namreč, da je med Grčijo in Turčijo več nerešenih vprašanj, medtem ko je med Jugoslavijo in Grčijo zelo občuteno vprašanje grške Makedonije, kjer atenski režim vrši veliko raznarodovalno delo. Prav tako turška in grška vlada nista preveč zadovoljni, da hoče Tito igrati v zvezi glavno vlogo.

Toda tudi ob tej priliki se je začutil ameriški pritisk: zaradi česar so morali atenski, ankarski in beograjski oblastniki vsaj navidezno in začasno puliti ob stran svoje spore.

Že sami členi besedila o Balkanski zvezi dokazujejo napadalni značaj tega «zavezništva». Tako n. pr. II. člen določa avtomatičnost vojaškega posega vseh treh držav v primeru «napada» na eno izmed njih. Najbolj značilen in odkrito napadalen pa je VI člen, v katerem se pravi, da se bodo pogodbene stranke posvetovale o ukrepih v primeru napada na deželo, s katero sta Grčija in Turčija vezani s posebno pogodbo, t. j. z Atlantskih paktom. Prav tako ta člen pravi, da bi vsak konflikt «posredno ali neposredno» ogrožal eno ali vse tri države. Z drugimi besedami povedano, to pomeni, da bi Jugoslavija v primeru kakršnega koli «napada» na eno izmed članic Atlantskega pakta stopila v vojno na strani atlantskih dežel, čeprav ne bi bilo njeno ozemlje «neposredno ogroženo».

S tem se je torej Balkanska zveza najbolje označila kot napadalno sredstvo v rokah Amerikancev, kar pomeni, da bi bila Jugoslavija pahnjena v vojno, če bi le Amerikancem uspelo sprožiti kakršno koli provokacijo proti ZSSR ali deželam ljudske demokracije. Istočasno se prav s tem členom Balkanska zveza označuje kot protisovjetsko sredstvo ameriške napadalne politike. S tem je bila Jugoslavija popolnoma vključena v zahodni napadalni sistem skupno z Rijem, Čangkajškom, Francom, Adenauerjem.

Napadalni in protivzhodni značaj zveze najbolje dokazuje sporazum, ki sta ga sklenila 1. avgusta grški in titovski generalni štab. V tem sporazumu se določajo skupni vojaški ukrepi proti Albaniji in Bolgariji, kar pomeni, da se že točno določajo smernice in cilji bližnje politike in strategije balkanske zveze.

Najboljša oznaka zveze, ki so jo podpisali predstavniki Jugoslavije, Grčije in Turčije na Bledu, pa so komentarji angleških in prav posebno ameriških listov. «Times» je n. pr. napisal, da je Tito sedaj «novi partner zahodne zveze», «New York Times» pa, da je sedaj blok Jugoslavije, Grčije in Turčije «najmočnejši obrambni blok, ker imajo te tri dežele več vojakov kot katerakoli druga dežela v Evropi». S podpisom te zveze je Titova vlada napravila torej poslednji korak za popolno vključitev Jugoslavije v nov protikominternski pakt, ki ga skušajo Amerikanci z veliko muko organizirati za sprožitev napada proti socialističnemu in slovanskemu svetu.

S. NOVAK

Laburistična delegacija v Moskvi in Pekingu

MOSKVA — V torek je prispela v sovjetsko prestolnico angleška laburistična delegacija, ki se podaja na Kitajsko na dvotedenski obisk. Sovjetska vlada je delegaciji priredila sprejem, na katerem so bili navzoči Malenkov, Molotov, Hruščev, Višinski in drugi vladni voditelji. V sredo so se sovjetski voditelji udeležili svečanega sprejema na britanskem veleposlaništvu v Moskvi. V teku obeh sprejemov so se sovjetski državniki razgovarjali z Attleejem, Bevanom, Morganom Philipsom, ki je na tiskovni konferenci dal razumeti, da se je v teh razgovorih razpravljalo o raznih važnih vprašanjih. V sredo je bilo sporočeno, da bosta oktobra na povabilo sovjetske vlade odpotovala v Moskvo voditelja obeh vej britanskega parlamenta Lord Simonds in Sir Morrison.

Tiskovna konferenca Johna v Berlinu

BERLIN — V sredo je imel tiskovno konferenco bivši vodja zahodnonemške vohunske službe Otto John, ki se je pred 20 dnevi zatekel v Nemško DR. Konference se je udeležilo 300 novinarjev iz vsega sveta. Na konferenci je Otto John povedal razloge svojega odhoda iz Zah. Nemčije, pozval Adenauerja, naj sporoči javnosti tajne člene Evropske obrambne skupnosti, ter prinesel dokaze o procesu obnavljanja nacizma v Zah. Nemčiji.

Stanje v Maroku

PARIZ — Po vsem Maroku se nadaljuje izredno stanje. V poslednjem času je prišlo do težkih incidentov med marokim prebivalstvom na eni in Francozi ter njihovimi kolaboracionisti na drugi strani. V Port Lyauteyu so Francozi in kolaboracionisti ubili 13 ljudi, v Fezu 2. Domneva pa se, da je bilo v teku izgredov veliko več mrtvih, katerih število skušajo Francozi prikriti. Marokoško ljudstvo nadaljuje kljub vsem francoskim provokacijam svoje mirne manifestacije za nacionalno neodvisnost.

Jugoslovani v ZSSR

MOSKVA — Z drugimi inozemskimi delegacijami je na sovjetsko kmetijsko razstavo, ki je bila otvorjena 1. avgusta, prispela tudi jugoslovanska.

LONDON — Lord Russell je sporočil, da je podal ostavko z mesta vojaškega sodnika, ker so mu preprečili objavo knjige o nacističnih grozodejstvih.

Druščina poklicnih špijonov

Prav dobro se spominjamo, kako je «Primorski dnevnik» od 19. aprila 1951 objavil članek, v katerem se je v odgovor «Messaggeru Venetu» potegoval za obrambo Severne Italije pred «sovjetsko agresijo» s strani jugoslovanske vojske. Eden izmed «glavnih argumentov» tega članka je bil ta, da italijanska vojska ne bi mogla braniti lastne dežele, ker obstaja v Italiji «sovjetska peta kolona», sestavljena iz «osmih milijonov kominformovcev». Zato pa je treba — je pisal «Primorski» — poveriti obrambo Italije jugoslovanski vojski, ki bi poleg drugega likvidirala «v par dneh kominformistično peto kolono».

Titovski vročekrvneži so takrat šli predaleč. Pokazali so pač svoj pravi gobec janičarjev, rabljev in koljašev v službi amerikanizma. A Titovi vladi je bilo takrat zelo nerodno zaradi tega članka in je morala izjaviti, da «Primorski» ne izraža njenega mnenja.

Od takrat je poteklo precej časa. Titovci so popolnoma razkrinkani kot podli izdajalci, odpadniki in dolarski lakaji; in svojih protikomunističnih ljudožrskih teženj ne skrivajo več.

Zato pa ob vsaki priliki igrajo vlogo navdihovalcev protikomunistične gonje. Ob podpisu Balkanske zveze so se pobahali, da so edini, ki so do pičice izpolnili ameriške ukaze in ustvarili «monolitni blok» proti «napadalcu», t. j. proti Vzhodu, ato pa pozivajo vse druge atlantske dežele, naj sledijo njihovemu «zgledu».

Da bi pa dokazali svojo zvestobo protikomunizmu, so priskočili na pomoč novopečenemu zavezniku Scelbi in poostrili v «Borbi» gonjo proti KPI in PSI. Toda tudi ob tej priliki so pokazali svojo špijonsko in renegatsko spako. Ker političnih argumentov nimajo na razpolago in ker so s svojim izdajstvom prenehali biti politiki in ostali le lakaji amerikanizma, so se lotili «razglabljanja» o «finančnih virih» KPI in PSI. Članke o tem je v «Borbi» objavil neki Franjo Barbieri, ki je vse svoje «zanimivosti» povzel iz Scelbovih tiskov, iz člankov nekega milanskega tednika, urejenega od priznanih agentov OVRE, in iz raznih izmišljotin, objavljenih od časa do časa po ameriških listih.

Tako se n. pr. v teh člankih govori, da... kapitalisti plačujejo KPI in PSI, da obe stranki črpata ogromne... profite od trgovine z Vzhodom, da imata obe stranki... milijarde dohodke itd. Vse te «podatke» si niso upali objaviti niti najbesnejši italijanski protikomunistični listi, ki vedo, da bi se s tem osmešili. Objavila jih je torej le «Borba» skupno s pamfletom OVRE iz Milana. Svoji k svojim — pravi naš slovenski rek. In ni čudno. Ce so ti goljufi, izdajalci in janičarji že 1951 obljubljali Amerikancem, da bi v «par dneh likvidirali kominformistično peto kolono v Italiji», ni čudno, da objavljajo danes take podlosti, s katerimi skušajo pomagati Scelbi v boju proti naraščajočemu ljudskemu gibanju v Italiji. Ni čudno, da celo nakazujejo Scelbi, kako je treba onemogočiti vsako delovanje KPI, PSI in CGIL in ga grajajo, ker ni tega že davno storil.

Agenti OVRE in titovci — čedna druščina; Scelba in titovci — krasno zavezništvo! Ce pa pomislimo, da so bili titovci pred svojim pristopom v vrste amerikanizma agilni agenti Gestapa in da so Gestapu in OVRI izročili več najboljših jugoslovanskih borcev kot Kerševana, Hadžijo, Končarja, Toneta Tomšiča, Frausina, Giganteja, Kolariča, ni nič čudno, da so v taki družbi. Ce pa še pomislimo, da se je Krajgher o Tomažiču izrazil: «Ce ga ne bodo streljali fašisti, ga bomo morali streljati mi», je vsa zadevščina Barbierija, «Borbe» in vseh teh Judežev še preveč jasna. Povemo pa jim: iz te moke ne bo nikoli kruha! Usoda, ki je doletela Hitlerja in Mussolinija, bo doletela tudi titovske voditelje in zveste učence Goebbelsa ter Mac Carthyja!

Sikami

Statut STO ali Titov predlog?

Z uveljavitvijo mirovne pogodbe bi 100.000 Slovencev predstavljalo približno četrtino vsega prebivalstva STO ter bi imeli zajamčeno popolno narodno enakopravnost na vseh področjih javnega življenja.

Z razkosanjem, kot ga je predlagal Tito, pa bi okrog 80.000 Slovencev prišlo pod Italijo brez vsakršnega jamstva za njihov narodni razvoj in bi bili predani naglemu raznarodovanju.

Osnovne pravice

STO: «Ustava STO bo vsem osebam pod oblastjo Svobodnega ozemlja, ne glede na narodnost, spol, jezik ali vero zagotovila uživanje človečanskih pravic in temeljnih svoboščin, vključno svobodo veroizpovedi, jezika, govora, tiska, pouka, zborovanja in združevanja.» (4.člen statuta STO).

ITALIJA: Proti Slovencem bi se še dosledneje izvajali fašistični raznarodovalni in diskriminacijski zakoni, ki so še vedno v veljavi. K temu se bo pridružil že potujčevalni pritisk oblasti in fašistični teror.

Jezik

STO: «Uradna jezika Svobodnega ozemlja bosta italijanščina in slovenščina.» (4.člen statuta STO).

ITALIJA: Edini uradni jezik v vseh javnih uradih bo italijanščina. Lahko pa se zgodi, da nam bodo fašisti in ostali šovinisti, kot nekoč, branili govoriti v materinščini tudi na cesti in v javnih prostorih.

Napisi

STO: Napisi javnih uradov, ustanov in krajev, bi bili vsi dvojezični. Za zasebne napise pa bi vsak podjetnik svobodno odločal o jeziku.

ITALIJA: Napisi vseh javnih uradov, ustanov ter krajev samo italijanski. Spričo pritiska tudi zasebniki ne bi upali izobešati slovenskih napisov.

Krajevna imena

STO: Slovenska imena krajev bi bila uradno priznana kot enakovredna italijanskim.

ITALIJA: Imena vseh krajev, tudi popolnoma slovenskih, bodo izključno le italijanska odn. poitalijančena.

Službe in koncesije

STO: «Državljanom STO bo zagotovljena enakost v pogledu nameščanja v javne službe» (4.člen statuta STO). Zasebni podjetniki bi iskali slovenske uradnike, ker obvladajo oba jezika.

ITALIJA: 4.člen zakonskega osnutka, ki bi stopil v veljavo s prihodom Italije v Trst, določa, da država ne bo prevzela onih nameščencev, ki so se borili proti povratku Italije na STO. Isto bo veljalo za vse ostale javne službe, koncesije ter druge ugodnosti. Tudi zasebni podjetniki bodo delali diskriminacije proti Slovencem.

«GARANCIJE», KI SO LE PESEK V OČI

IV. člen o uslužbencih pri javnih uradih je novo beograjsko darilo Trstu

Pred dvema tednoma je italijanski tisk poročal, da je rimska senatna komisija za notranje zadeve z večino glasov odobrila zakonski osnutek o «normah v pri osebju v službi pri javnih upravah STO». Zakonski osnutek bodo jeseni predstavili italijanski zbornici.

Sedaj ne nameravamo podrobno računjati osnutka. Zaustaviti se hočemo le na čirtem, t. j. zadnjem členu, ki predstavlja veliko nevarnost za veliko število osebja sedanjih tržaških javnih uprav. Ta člen se glasi: «Od ugodnosti, ki jih predvidevajo določbe prejšnjih členov, so izključeni z motiviranim ukrepom oni, ki so izvršili določena dejanja usmerjena na nedvoumen način k preprečitvi povratka STO k Italiji».

To pomeni, da hočejo demokristjani in njih zavezniki izvajati, čim bi se izvedlo razkosanje in bi cona A prišla pod italijansko upravo, širokopotezne diskriminatorske akcije, ki bi prizadele in postavile v nevarnost kruh in delo tisočev tržaških družin. Že takoj, ko je bila ta vest objavljena, se je opazila med uslužbenci javnih uprav velika zaskrbljenost. Ne smemo pozabiti, da je lahko pri tem prizadetih 4786 uslužbencev pri anglo-ameriških četah, 6687 civilnih policistov in več tisoč nameščencev pri ZVU, finančni straži itd. Gre torej za 14-15.000 uslužbencev, oz. prav toliko tržaških družin, ki so lahko izpostavljene diskriminatorskim muham italijanskih nacionalističnih krogov, rimske vlade in njenih funkcionarjev.

Gotovo je, da je to šele zakonski osnutek, o katerem bo razpravljal parlament, kjer sedi veliko število ljudskih poslancev, ki so se že pred letom dni odločno postaviti proti podobnim nameravanim diskriminacijam in so se tudi v senatni komisiji dosledno borili proti osnutku. Kljub temu nam ta zakonski osnutek, ki so ga predstavili demokristjani skupno s svojimi zavezniki in katerega podpirajo fašisti in monarhisti — kar je pač logično, saj je v svojem zadnjem členu prežet s fašističnim duhom — zelo nazorno prikazuje, kakšne namene ima Scelbova vlada s Trstom in cono A.

Ta člen ni samo torej naperjen proti tistim, ki so se borili za kakršno koli drugo rešitev razen razkosanja, marveč predstavlja eno izmed največjih groženj proti Slovencem, slovenskim delovnim ljudem, ker so bili prav slovenski ljudje od podpisa mirovne pogodbe dalje vedno stoodstotno za ustanovitev STO, kar predstavlja za tisti zakonski osnutek nekak zločin «veleizdaje».

Ce se ze sedaj Scelba najavlja pri Tržačanih s zakšnimi nameni, ko je še vedno vse v zraku, si moramo misliti, koliko bi ob izvršeni delitvi veljale «garancije», ki jih Titova vlada tako hrupno zahteva za tržaše Slovence. Celo tudi bi rimska vlada te «garancije» obljubila, že njen zakonski osnutek o uslužbencih javnih uprav razodeva, da se jih ne bo držala, da bo delala, kar bo hotela, in da si bomo lahko te «garancije» le sami izbojevali v zavezništvu z bratskimi italijanskimi delovnimi ljudmi.

A ob tem zakonskem osnutku ne moremo drugače kot ponovno podčrtati nizkotnost Titovega izdajstva. Titovci so celo tako nesramni da si še upajo protestirati proti diskriminatorskemu členu, namesto da bi molčali in se poskrili. Kdo je kriv tega? Zakaj protestirajo? Ali morda niso hoteli prav to? Ce ne bi bili rovarili proti STO, če bi se zavzemali za edino pravilno rešitev našega vprašanja, t. j. za ustanovitev STO, če ne bi bili šli v svojem protisovjetizmu tako daleč, da so izdali za ameriške interese naše in jugoslovanske interese, do tega ne bi bilo nikoli prišlo. Oni so krivci, če se nam že sedaj obeta trdo življenje, če nam že sedaj obljubljajo kratenje še tistih borih pravic, ki jih uživamo. Oni so posredni krivci diskriminatorskega IV. člena. Se več. Oni nam hočejo danes preprečiti borbo proti razkosanju, ki je obenem borba proti vsakemu kratenju naših pravic. Tem osamljencem pa odgovarjajmo s podvojeno borbo proti barantanju, s podvojenimi napori za preprečitev kravje kupčije. Pri tem uživamo podporo italijanskih delovnih ljudi, ki ne bodo dovolili, da bi se nam godile krivice.

TITOVSTVO GRE PO SLEDEH ANARHISTIČNIH DEMAGOGOV

„Komune" so pesek v oči jugoslovanskim delovnim množicam

Po neuspehu propagandnih šlagerjev o „delavskem samoupravljanju", o „socialistični graditvi" in podobnih so titovci iznašli nov trik za slepljenje množic

Sedanja uradna propaganda v Jugoslaviji ne more več zasleplevati javnega mnenja Jugoslavije s svojimi prejšnjimi propagandističnimi metodami in manevri.

V izjavah predstavnikov oblasti so vedno vidnejša nespretna pojasnila, da se je baje to ali ono vprašanje postavilo «prezgodaj» ali pa ga množice «niso dovolj razumele» in z iskanjem drugih rešitev se dvigne nov hrup in dajejo vedno nove in nove obljube.

Kdo se ne spominja, na primer, koliko črnila in papirja je bilo porabljenega, da bi prepričali delovne kmete za takozvane «delovne zadruge», katere so baje že «privedle vasi v socializem»? Ko pa so delovni kmetje v praksi uvideli, da so te zadruge v resnici orodje za surovo izžemanje kmetov, ko so «zadruge» pričele druga za drugo razpadati, tedaj so jugoslovanski voditelji izjavili, da je bilo uvajanje «delovnih zadrug» postavljeno «prezgodaj».

V določenem času je jugoslovanska propaganda zelo dvigala hrup o tem, da jugoslovanska država že «odmira» in da so tiste številne reorganizacije državnega aparata o-

Čitajte, širite, podpirajte «DELO»

bike tega «odmiranja». Ko pa je stvarnost razgalila vse laži teh bajk kot poskus, da bi se zakrinkal surovi teror in nezakonitost UDBe in drugih policijskih organov, tedaj so predstavniki oblasti izjavili, da je vprašanje «odmiranja» jugoslovanske države vprašanje daljne bodočnosti, ne pa sedanjosti in da to vprašanje «ni bilo razumljeno».

O tkzv. «delavskem samoupravljanju» v podjetjih so jugoslovanski voditelji govorili kot o edini — za vse dežele — poti za izgradnjo socializma, trdeč pri tem, da obstoj «delavskega samoupravljanja» v Jugoslaviji že naznanjuje «procvit socializma». Medtem pa so se delavci že prepričali, da tkzv. «delavski sveti» in tkzv. «delavsko samoupravljanje» v podjetjih predstavljajo samo krinko za izvajanje najsurovejšega izrabljanja delavcev po domačih in tujih kapitalistih. Danes le malokdo verje v bajko o tkzv. «delavskem samoupravljanju» in «graditvi socializma» v Jugoslaviji.

Cuteč, da vse te izmišljotine uradne propagande nimajo več nobenega uspeha, so oblasti postavile v prvi načrt svoje propagande vprašanje o «komunah».

Kaj predstavljajo te «komune»? Kakšna je njih «teoretična osnova» in kakšna je njih prava vsebina?

Režimski «teoretiki» trde, da so «komune» določene politične in gospodarsko-teritorialne enote, ki zajemajo določeni ekonomski center in vse tisto, kar pripada temu centru, s krajevnim oblastnim organom kot voditeljem in organizatorjem celotnega ekonomskega in političnega življenja «komune». Na podlagi te «teorije» tvorijo temelj «komune» sedanje občine, ki se morajo v bodoče teritorialno razširiti, gospodarsko «osamosvojiti» in dobiti polno politično oblast. «Komuna» mora voditi gospodarski razvoj na svojem ozemlju, toda na temelju obstoječih ekonomskih odnosov in zakonov kapitalizma, ki sedaj vladajo v jugoslovanskem gospodarstvu. Proizvodnja bo tudi v bodoče blagovna proizvodnja z regulacijsko vlogo zakona vrednosti in zakona ponudbe in povpraševanja. Na vasi ostane individualno kmečko posestvo kot osnova razvoja kmetijstva. Okraj mora združevati «komune» in mora biti neka vrsta njih federacija.

Uradni «teoretiki» v Jugoslaviji trdijo, da so prav te «komune» baje tisti tip komun, predvidenih po Marksu in Engelsu, kot osnova socialistične in komunistične družbe. Toda ta trditev jugoslovanske uradne propagande nima nobene osnove. Bajke o «komunah», ki jih širijo današnji jugoslovanski voditelji, nimajo sploh nobene zveze z marksizmom.

«Nauk», da morajo osnovo družbene ureditve tvoriti komune (občine) kot male gospodarsko-teritorialne celote in politične enote, več skupaj združenih v en okraj, je teorija anarhistov, ki so jo svoječasno na sto koščkov razbili klasiki marksizma-leninizma. Anarhistične teorije o «komunah» v svoji vsebini predstavljajo poskus buržoaznih agentov, da v rožnatih besedah, prej o «socialni pravici», «pravičnosti» in «svobodi», danes o «scialistični» in «komunistični» ureditvi, ohranijo zakrinkano kapitalistično ureditev.

Tvorec te «teorije» je znani ideolog male buržoazije in anarhistov P. Proudhon. On je pridigal, da je treba državo ukiniti in za osnovo družbene ureditve je potrebno ustvariti komune, kot gospodarsko-politične enote prebivalcev na določenem ozemlju. Na podlagi Proudhonove teorije bi morala biti družbeno-ekonomska osnova teh komun zasebna lastnina nad sredstvi za proizvodnjo in na podlagi tega bi morali v proizvodnji delovati zakoni kapitalizma. Po teoriji Proudhona mora komuna skrbeti za razdelitev proizvodov, v prvi vrsti preko banke, ki bi urejevala izmenjavo proizvodov. Proudhon je hotel obvarovati kapitalistični način proizvodnje, z «ureditvijo» izmenjave pa preprečiti pogubne posledice takega načina proizvodnje — bogatsvo enih in revščino drugih, krize, brezposelnost itd.

Marx in Engels sta razgalila ta Proudhonov nauk kot malomeščansko utopijo, kot sanjarjenje male buržoazije, ki z ene strani sovraži posledice veliko-buržoaznega gospodarstva, po drugi strani pa je navezana na svojo privatno lastnino in zato želi ohraniti kapitalistični način proizvodnje. Marx in Engels sta dokazala, da se z nikakšno «ureditvijo» razdelitve ne morejo preprečiti posledice kapitalističnega načina proizvodnje, dokler ta način proizvodnje obstaja.

Malomeščanska iluzija je tudi Proudhonova teorija o ukinjanju države. Kapitalizem ne more obstajati brez državne oblasti. Celo sam Proudhon je moral predvideti, da tedaj, ko ne bo več države, mora imeti pravico in moč urejevanja odnosov med ljudmi na teritoriju komune komuna sama. S tem je on namesto ene velike države napovedal ustvarjanje množice malih državic.

Primerjanja Proudhonovih pogledov s «teorijo» o «komunah», ki jo širijo jugoslovanski vladajoči krogi, nedvomno pričajo o tem, da so si beograjski voditelji svojo «teorijo» o «komunah» izposodili od Proudhona. Tudi oni kakor Proudhon trde, da morajo biti «komune» osnovna oblika družbeno-politične ureditve in nosilci politične oblasti na svojem področju. Poslužujoč se cele vrste postavk iz Proudhonove «teorije», skušajo lokalne organe samouprav prikazati kot «nosilce pravice in enakosti», skušajo jih prikazati kot osnovno silo v državi da nanje zvalijo vso odgovornost za upravljanje v deželi ter da bi s tem odvrnili pozornost množic od dejavnosti centralnih organov oblasti. Toda v resnici so vse te «občine», «komune» in drugi lokalni organi le orodje v rokah centralne državne oblasti za podjarmljenje in ropanje delovnih ljudi, orodje v rokah domačih in tujih izkoriščevalcev, ki pomagajo večanje in krepitev pozicij privatnega kapitala

R. GOLUBOVIĆ

(se nadaljuje)

(Iz emigrantskega lista «Za socialističku Jugoslaviju», št. 28.)

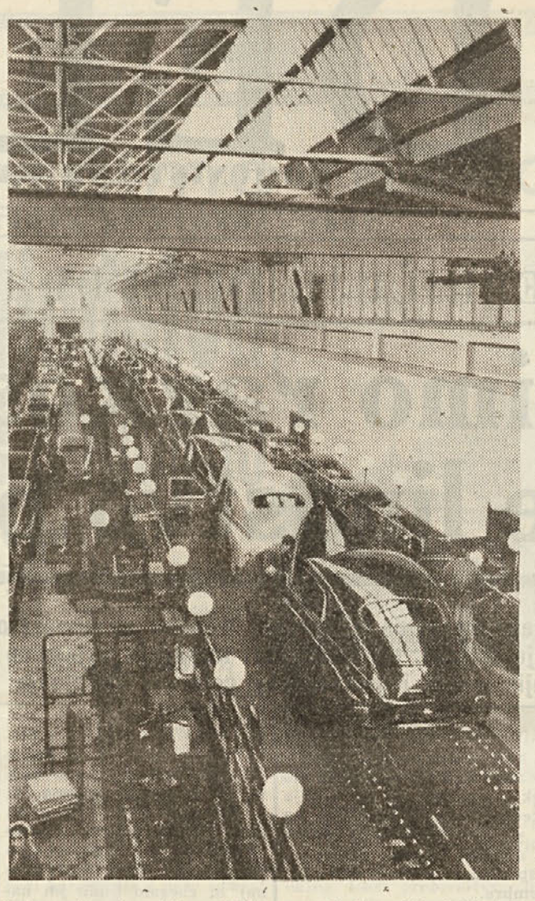

V tovarni avtomobilov «Molotov» v Gorkem, kjer izdelujejo avtomobile znamke «Pobeda»

PARTIZANSKA POSOJILA ŠE NISO IZPLAČANA

Kdo bo povrnil ljudstvu kar je dalo za osvoboditev?

Večkrat se je časopis «Delo» oglasil s konkretnimi dokazi glede posojila svobode in vprašal jugoslovanske oblasti in pa tukajšnje titovske fukcionarje, naj jasno odgovorijo, kdaj mislijo jugoslovanske oblasti izplačati posojilo, dano za časa NOB in po končani vojni.

Vsakomur, ki je posojilo dal, je bilo obljubljeno, da takoj po osvoboditvi, to je po končani vojni — bo po takratni valuti ali vrednosti vse poplačano. Tako približno je zapisano tudi na potrdilih posojil.

Ceprav je minilo mnogo let od konca vojne in se na političnem področju vladni krogi Beograda in Rima pogajajo za novo politično ureditev STO, se za vse to, kar so naši kmetje, delavci, trgovci in drugi žrtvovali, nihče ne zmeni. Priliko imamo čitati v skoraj vseh slovenskih časopisih, da bi bil čas, da bi italijanska vlada plačala od fašistov povzročeno škodo privatnikom in ustanovam. To je popolnoma točno in pravično. Ureditev s poplačilom škode od italijanske vlade bi predstavljal začetek spoštovanja in priznanja gorja, ki jih je delovno ljudstvo utrpelo od strani fašističnega režima.

Zato se tudi Jugoslavija ne bi smela še nadalje izmikati povrnitvi posojila, bodisi da je bilo dano v denarju ali pa v blagu, kot je tokrat razvidno iz objavljene pobotnice, ki se nanaša na eno živino, katere vrednost znaša v današnjih dneh okoli 100.000 lir, kar predstavlja za našega kmeta precejšnjo vrednost.

Koliko je naših delavcev, ki so ves svoj prihranek dolgoletnega trdega dela dali kot posojilo Jugoslaviji. Takrat je začasna vlada res denar potrebovala in zavednost naših ljudi je bila velika. Vse, kar so imeli, so dali, akoravno so denar nujno rabili za svoje potrebe. Marsikdo si ni takrat kupil svoje hišice ali drugih potrebščin, ker je smatral za bolj potrebno pomagati novi Jugoslaviji. Imamo celo primere, ko so prodali zemljo, da bi tako lahko dali denar za posojilo v pomoč NOB. Danes pa bi bil skrajni čas, da bi vladajoči krogi jugoslovanske vlade izplačali in sicer sorazmerno v današnji vrednosti. Dostikrat čitamo v «Primorskem dnevniku», da Jugoslavija skrbi za zamejske Slovence. Ali to ni dovolj, da pišete, gospodje okrog «Primorskega», naj bi vladni krogi to rajši dejanji dokazali. Naj jugoslovanska vlada vsaj v eni stvari drži to, kar je podpisala in obljubila. To niso stvari, katere se lahko molči ali pa lemično odgovarja, to so dedstva, na katera je treba odgovoriti z izplačilom prizadetim tega kar jim pripada.

V nasprotnem primeru, bo še en dokaz, da današnji voditeljiji jugoslovanske vlade in vsi tisti, ki jih zagovarjajo, niso nič drugega kot prav patentirani sleparji.

Alojz Markovič-Zvonko

Pisani svet

INFLACIJA V CILEJU IN BRAZILIJI

Glasom vesti iz časopisov se inflacija v obeh državah vrtoglavo veča. List «La Nacion» piše da je zavzela inflacija v zadnjih letih v Cileju «nevaren obseg». Primanjkljaj državnega proračuna v viša od leta do leta. Leta 195 je znašal 1.632 milijonov pezosov, leta 1952 5.803 milijonov dočim je leta 1953 narastel na 10.402 milijona pezosov. Časopis računa, da bo znašal primanjkljaj za leto 1954 približno 17 milijard pezosov.

Kot poroča brazilski list «Correio da Manha» je kupna moč brazilske denarne valute padla za dvajsetkrat.

NOVA METODA ZA OPERACIJE KORONARNEGA SRCNEGA OBOLENJA

Kirurgi medicinske šole na washingtonski univerzi so objavili novo metodo za operacije koronarnega srčnega obolenja. Med operacijo poveže kirurg levo pljučno loputo z zunanjo srčno steno. Kri teče iz pljuč v drobne arterije srčne mišice in poveča krvni obtok, ki prihaja v srce po koronarnih arterijah. To je tretja metoda za tovrstne operacije, ki so jo našli v zadnjih letih in ki so jih omogočili napredek anestezije ter drugo dognanja, ki so odprla pot za kirurške posege v notranjost srca.

Okrajni NOO za Odsek za Prehrano — Ljubljana, dne 13. 11. 1945

Štev. 88

POTRDILO

Tr ..... doma iz ..... izročil v okrajno skladišče sledeče blago:

Vrsta blaga	kg	po lir	skupno lir
Junce 7 teže	250.-	13.-	3.250.-
		Skupaj Lir	3.250.-

Potrjujem prejem Lir ..... (..... 00 KOMA) za zgoraj imenovana živila tov. ..... S. P. - S. N.

Carlo Glessich - Trieste

S KOM JE TITO PODPISAL DVAJSETLETNO ZAVEZNIŠTVO

Papagosev režim je pahnil grško ljudstvo v skrajno bedo

33% prebivalstva s 6 dolarji dohodkov na mesec - 500.000 stalno in poldrugi milijon delno brezposelnih - S pogodbo od 12. oktobra 1953 je bila Grčija izročena ameriškim generalom

Iz lista «Za trajen mir, za ljudsko demokracijo» od 23. julija t.l. povzemamo članek sekretarja CK KP Grčije G. Gusiasa.

Ostavka nadministra Markezinisa in preureditev Papagoseve vlade pred tremi meseci označujeta lažno «solidnost» pozicij atenskih filoameriških krogov in globoko krizo, ki je zajela ves sistem ameriškega gospostva v Grčiji.

Znano je, da sta prav odkrito vmešavanje ZDA in podpora grške plutokracije, ki izdaja narodne interese, omogočila Papagosu prevzem oblasti. Slednji je večkrat demagoško obljubil, da bo grško ljudstvo okusilo pod njegovo oblastjo boljše dni, ki ga bodo poplačali za preteklost. Toda politika in dejanja Papagosa dokazujejo, da je bil in ostal zvesti hlapec Amerikancev in grških bogataševter zakleti sovražnik grškega naroda.

Vlada Papagoseve koalicije je z raznimi ukrepi kot s fuzijo bank, razvrednotenjem drahme, z zakonom za omogočitev dotoka tujih kapitalov, s priznanjem obvez za povračilo tujih dolgov po letu 1821., kateri so že bili izplačani od dežele, omogočila Amerikancem, da so podvrgli grško ljudstvo krutemu izkoriščanju. Vojaški stroški znašajo 60% državnega proračuna. Ogromni davki, ki služijo kritju teh ogromnih vojaških stroškov, težijo nad ljudstvom. Ta politika je skrajno obubožala grško ljudstvo. Grčija je postala ena izmed najrevnejših dežel na svetu. V deželi je 500.000 totalno in poldrug milijon delno brezposelnih ljudi. To pomeni, da od vsakih 5 delovnih moči sta 2 stalno ali delno brezposelni. Po uradnih podatkih je mesečni dohodek 2 milijonov 420.000 prebivalcev Grčije, t. j. 33% prebivalstva, nižji od 200.000 drahem (6 dolarjev). Te osebe se smatrajo «brez dohodka». Brezposelnost, revščina in strašna beda silijo tisoče delavcev in kmetov v emigracijo, v Avstralijo, Ameriko ali v druge dežele.

Pogodba od 12. oktobra 1953 med vlado Papagoseve koalicije in ZDA je potrdila izgubo nacionalne neodvisnosti dežele. V skladu s to pogodbo imajo Amerikanci izključno pravico za ureditev strateških in pomorskih oporišč na grškem ozemlju, ki bi morala po ameriških načrtih postati prednje straže v vojni proti Sovjetski zvezi in državam ljudske demokracije.

Na podlagi protinarodnega pakta od 12. oktobra 1953 spreminjajo Amerikanci otok Kreta v prvovrstno letalsko-pomorsko oporišče. Na tem otoku že gradijo, kot poroča glasilo «koalicije» «Vima», veliko letališče, ki ga bo uporabljalo ameriško strateško letalstvo.

Ameriška vojaška klika svobodno razpolaga z deželo. Amerikanci nadzorujejo vojsko in vse strateške točke. Stalno se vršijo vojaški manevri in imajo značaj pravih vojaških ljujejo. Obisk Adenauerja je tudi imel namen okrepiti stare zveze, ki so povezovale hitlerjevce s protinarodno grško plutokracijo in njenim predstavnikom Papagosem. S svoje strani pa se Papagos pripravlja na potovanje v Francovo Španijo.

S Papagosem so Amerikanci našli v Grčiji najuslužnejšega lakaja, ki je vedno pripravljen sprožiti na ukaz iz Washingtona «krajevni spopad». Papagos je v določenem smislu Si Man Ri Balkana. Po podpisu premirja v Koreji je Papagos po ameriškem ukazu povečal moštvo grškega ekspedicijskega moštva v Koreji od enega bataljona na eno brigado.

Podkupljiva Papagoseva «koalicija« in vsa čreda, ki se po kolenih plazi pred Amerikanci, skušata opravičevati odvisnost Grčije od Amerike z domnevno «nevarnostjo s Severa». Ti ljudje podpihujejo sovraštvo proti slovanskim narodom, klevetajo Sovjetsko zvezo in dežele ljudske demokracije, Asfalia (politična policija) zapira napredne založnike, novinarje in razprodajalce demokratičnega tiska.

Titovski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popovič (v sredi) v prijateljskem objemu z grškim monarhofašističnim zunanjim ministrom Stefanopulosom (levo) in turškim zunanjim ministrom Koprulujem (desno) po podpisu napadalne pogodbe o Balkanski zvezi.Tako se je Titova klika dejansko uradno vključila v Atlantski pakt, ki mu je Balkanska zveza navaden privesek

operacij, Amerikanci se smatrajo za popolne gospodarje Grčije. Ameriški general Slater je pred kratkim izjavil v Atenah, da bo brez predhodnega dovoljenja grške vlade izkoristil vsa grška letališča, če mu bo to ukazala njegova vlada.

Ker so naleteli v zahodni Evropi, prav posebno pa v Franciji in Italiji na težave v zvezi z ustanovitvijo «evropske vojske». skušajo Amerikanci organizirati nov vojaški blok s Španijo, Zah. Nemčijo, Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Oni računajo, da bodo mogli preko tega bloka uveljaviti proti demokratičnim deželam v Evropi svojo novo «strategijo osredotočenih atomskih represalij».

Potovanje Adenauerja v Grčijo in v druge dežele ter potovanje Papagosa v Zah. Nemčijo dokazuje, da se poskusi za ostvaritev tega bloka nada-

List «Avghi» je 8. julija napisal, da oblasti «prepovedujejo napredne knjige, zapirajo pisatelje in založnike, dušijo svobodo misli. Prišli smo do kritična trenutka v grški kulturi. Dvigajo se umetne ovire proti intelektualnemu razvoju dežele». Istočasno Papagoseva «koalicija» aktivno razširja kozmopolitizem brez domovine, proglaša na vse vetrove, da «je doba nacionalne neodvisnosti že minula», da je ameriški imperializem vsemogočen.

G. GUSIAS

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Kratke vesti

Zastrupitev v Piranu

V Piranu, v coni B STO, je bilo 2. avgusta nujno prepeljanih v bolnico 17 oseb resno zastrupljenih s pokvarjeno hrano. Mali, komaj 3 leta star Elio Oblak je umrl vsled zastrupitve. Ugotovljeno je bilo, da je to množično zastrupitev pripisati uživanju nekih slaščic s kremo, kupljenih v neki državni pekarni, ki so jo oblasti nemudoma zaprle.

Aretacija titovskega trgovca

V soboto 31. julija so aretirali na obmejnem bloku pri Pesku titovskega trgovca J. N.. Pri njem so našli 1 kg. raznih mamil, katere je skušal vtihotapiti v našo cono. Omenjeni titovski trgovec je baje tihotapil tudi ameriške cigarete, katere naj bi v velikih količinah prevažal iz Jugoslavije, odnosno iz cone B v Trst.

Partijsko življenje

Se vedno je na dnevnem redu vprašanje razkosanja našega Ozemlja. Vesti iz beograjskih in rimskih uradnih krogov glede nekaterih podrobnosti so si v nasprotju, dočim sta beograjska kot rimska vlada za dokončno razdelitev našega Ozemlja. Torej tudi ta teden mora biti vse naše delovanje v skladu z borbo proti razdelitvi, ker volja in borba ljudstva še lahko prevlada in prepreči umazano kupčijo.

Središče delovanja sekcijskih in celičnih komitejev mora biti postavljeno v preučevanje in uresničevanje nalog, ki nam jih je postavil Centralni komite naše Partije na svojem zadnjem zasedanju. Koncentrirati moramo pažnjo na izboljšanje delavnosti vseh organov naše Partije, od sekcijskih in celičnih komitejev do mobilizacije vsakega člana.

V dosledni borbi proti razkosanju Svobodnega tržaškega ozemlja je naša Partija pridobila ugled med širokimi sloji vsega delovnega ljudstva. Ljudstvo je spoznalo našo pravilno in dosledno borbo in danes gleda z zaupanjem v našo Partijo, ker je edino naša Partija dnevno seznanjala ljudske množice s resničnim stanjem, ki ga preživljamo, vodila ljudske množice v akcijo, da protestirajo proti razkosanju. Današnja situacija zahteva, da partijski organi povečajo svojo dejavnost s tem, da se vedno bolj povezujejo z množicami. Ta teden so nekatere sekcije izvedle akcijo za razna zborovanja, ki so dobro uspela: na Opčinah, v Nabrežini, Gropadi in drugih vaseh kakor tudi v mestu. Potrebno je nadaljevati s temi akcijami; posebno pa moramo polagati važnost na hišne sestanke, kajti danes so ljudje radovedni in želijo biti poučeni ter prispevati v protestnih akcijah za ohranitev STO. Ta naklonjenost nudi priliko vsakemu tovarišu, da pridobiva nove člane naši Partiji. Vsaka sekcija in celica bi morala proučiti te možnosti za vpisovanje novih članov

Kampanja našega tiska se nadaljuje. Glavna naloga vsakega člana je poskrbeti, da časopis «Delo» pride v vsako slovensko družino. Pobuda naj bo dejstvo, da danes segajo po našem časopisu tudi tisti ljudje, ki so nam bili v preteklosti nasprotni; in to ne slučajno, marveč, ker «Delo» je glasilo, ki ščiti naše politične, gospodarske in narodnostne pravice. Da bo naš časopis še boljši, nabirajmo prispevke in organizirajmo manifestacije demokratičnega tiska. Važno vlogo igra naš tisk v sedanjem momentu za mobilizacijo in združitev vseh demokratičnih množic v borbi proti ponovno porajajočim se fašističnim akcijam. Proti tem akcijam naš tisk ne samo protestira, marveč mobilizira množice za naš narodni obstoj in za našo narodno enakopravnost.

Ob priliki kampanje demokratičnega tiska poživimo naše stenčase in pospešimo akcije, da tudi gmotno prispevamo za vzdrževanje tiska. Vse to bomo izpolnili, če se bomo redno sestajali na celičnih sestankih, si razpodelili naloge in se trudili, da prevzete obveznosti tudi izvršimo. Za partijca ne sme biti to neko težko breme, marveč si mora šteti v čast, da v tem zgodovinskem obdobju daje svoj prispevek za obstoj lastnega naroda v borbi proti razkosanju našega Ozemlja.

Po socialističnem svetu

V ZSSR NARASCA PROIZVODNJA LANU

V prvih šestih mesecih 1954 je bilo v Sovjetski zvezi izdelanih pet milijonov metrov lanenih tkanin več kot v istem obdobju lanskega leta. Z industrijskimi kulturami zasejana površina se hitro širi, obenem pa se naglo grade nove naprave za njihovo predelavo. Do konca letošnjega leta bo stavljenih v obrat 45 novih naprav za prvo predelavo lanu in konoplje.

RAZSIRJANJE NAMAKALNIH POSTAJ V LR KITAJSKI

Kmetje ljudske Kitajske, ki izkoriščajo nove metode agrotehnike in razširjajo površino namakane zemlje, požrtvovalno razširjujejo proizvodnjo poljedelskih pridelkov.

Za nadaljnje povišanje donosa v vseh predelih Kitajske se je pozimi 1953-1954. l. razvilo med kmeti široko gibanje za gradnjo novih namakalnih kanalov, vodnih rezervoarjev in drugih namakalnih naprav. Kot rezultat tega gibanja se bo v pokrajini Sičuan površina namakane zemlje povečala za več kot 1 milijon mujev. (En mu=0,06 ha).

V letošnjem letu se bo površina namakane zemlje povečala v primeri z lanskim letom za nad 1 milijon 400.000 mujev. V teku so velika dela za preprečevanje poplav.

V pokrajini Hunan sodeluje pri gradnji namakalnih naprav preko 800 tisoč kmetov.

PJONGJANG SE NAGLO OBNAVLJA

V dobi od 1. junija do 15. julija 1954 je bilo zaključeno prvo obdobje obnove prestolnice LR Koreje. V 45 dneh so študenti, uradniki in vojaki z 210% izpolnili načrt za prvo fazo pozidave Pjongjanga. To so izvršili v rekordnem času v počastitev dneva osvoboditve Koreje.

Z vsakim dnem se spreminja zunanji izgled herojskega mesta. Rastejo šole, uradi, hoteli, stanovanjske hiše, odpirajo se nove, široke ceste. Sedaj grade tudi stadion in javne vrtove.

SAMI PRIZNAVAJO...

UPRAVICENA KRITIKA

Na zadnjih sestankih okrajnega odbora in organizacije Zveze komunistov v Dolnji Stubici, je bilo kritizirano podjetje «Zadrugar», ki sprejema v službo na odgovorna nesta osebe, katere so izgubile zaupanje ljudstva. Za komercialnega direktorja je bil postavljen Blaž Bobinec, ki je bil obsojen na 15 let ječe, za nabavljalca je bil postavljen Josip Piščak, ki je bil prav tako leta 1951 obsojen zaradi poneverb na dve leti zapora Za knjigovodjo je bil postavljen Mato Klasič, proti kateremu se vodi postopek zaradi velike vsote denarja, ki jo je poneveril pri ekonomiji «Golubovac». Tudi direktor Mijo Dumbovič je bil obsojen zaradi zlorabe službenega položaja.

(«Vjesnik» 18.5.54)

ZENA IN DRUZBA

Na posvetovanju Socialistične zveze za Istro, je bilo rečeno, da je po ukinitvi AFZ, ko bi moral krog ljudi, ki bi se ukvarjal s problemi žena biti širši, vedno ožji. Prav redki so slučaji, da se katera organizacija Socialistične zveze in tudi Zveza komunistov zanima za problem žena. Nekateri delegati so izjavili, da je sodelovanje žena v oblasti vsako leto manjše. Vedno redkeje se žene volijo v razna državna in politična vodstva. V okrajni skupščini v Bujah sta samo dve ženi. V tovarni u Umagu, čeprav delajo same žene, imajo vse «komandne» položaje v rokah moški. Zaposlitev žena v tem okraju je zelo pereča, še vedno je okoli 500 žena, ki iščejo zaposlitve. Tudi v Pulju ni rešen problem zaposlitve in šolanja ženske mladine. V otroškem domu «Ruža Petrovič» so odpustili z dela delavko zato ker je bila noseča. So slučaji, da podjetja nočejo sprejemati na delo mlada dekleta z motivacijo, da se bodo ta poročila, bodo imela otroke in v podjetju ne bodo dovolj rentabilna.

(«Novi list» 19.5.54)

APEL KULTURNIM DELAVCEM

H. Stefanovič piše: «V razpravi o kulturnem življenju delavcev sem hotela poudariti zgrešeno prakso kulturno-umetniških društev, ki zadnje čase ne koristi njihovemu ugledu. V tem ko so prej ta društva imela važno vlogo v kulturnem življenju mest, njihova družbena funkcija zadnje čase pojema. Njihova dejavnost pa je postala bolj znana po najrazličnejših plesnih šolah, kakor po dejavnosti sekcij. Čutiti je, da je prišel del družbe pod vpliv malomeščanščine. Sam festival kulturnoumetniških društev Beograda, ki je bil doslej največja amaterska manifestacija, je tudi pokazal, da je razen folklornih in delno dramskih sekcij delo v društvih zastalo.

(«Ljudska pravica-Borba» 23.6.54)

KAKO NAJ SHAJAJO?

Zadnjič smo delavci gozdne uprave Nazarje pregledali tarifni pravilnik. Za uslužbence je ostal nespremenjen, za delavce pa je nekaj slabši. Za navadnega delavca je predvidenih 6.000 din, za polkvalificiranega 7.000, za kvalificiranega pa 8.000 dinarjev. Kako naj gozdni delavec shaja s tem zaslužkom? Ves teden je zdoma. Kuhati si mora sam in hrano za ves teden si nese v planino, pa še svoje orodje mora imeti. Vse to pa stane lepe denarce. Le kako naj shaja?

(«Delavska enotnost» 25.6.54.)

TUDI RK V KRIZI

Na plenarnem sestanku mestnega odbora Rdečega križa v Pulju je tajnik Pero Trepov podal poročilo. «Od 7 sekcij Rdečega križa samo ena dobro dela, ostale sekcije pa delujejo zelo slabo, kot n. pr. sekcija za borbo proti TBC, sekcija za socialno pomoč in druge. Naraščaj Rdečega križa obstaja samo v 13 šolah, v drugih šolah pa sploh ni ustanovljen. Trepov je poudaril, da so šole v Pulju na zelo nizki higienski ravni, da so brez vode, brez posebnih higienskih oskrb ter brez potrebnega pribora za prvo pomoč. V Pulju je od 30.000 prebivalstva samo 2.000 članov RK, kar je vsekakor zelo malo.

(«Novi list» 26.6.54.)

PONEVERBE

Stiri bivši uslužbenci kmetijske zadruge iz Velike Loke pri Trebnjem so delali razne nepravilnosti in pri tem zadrugo oškodovali za skoraj milijon dinarjev. Lesni manipulant Anton Godec je leta 1952 zaslužil od provizije pri nakupovanju lesa nad 300.000 din, pri prodaji lesa je ponaredil račune in pri tem zaslužil 11.427 din. Iz zadružnega skladišča lesa si je dal zapeljati domov nad 12 kubikov lesa v vrednosti 157.000 din itd. Julka Strmec knjigovodkinja in Milka Požun trg. pomočnica sta sestavili lažne račune in tako zadrugo oškodovali za 184.854 din.

(«Ljudska pravica-Borba» 28.6.54.)

POHISTVO SE DRAZI

Zaradi neprestanega dviganja cen lesu se draži tudi pohištvo. Zaradi tega je padla proizvodnja pohištvenih garnitur na 14.458 kosov v času od januarja do aprila, medtem ko smo lani v tem času izdelali v naših tovarnah 21.476 garnitur. Statistični podatki dokazujejo, da so se cene dvignile v povprečju za okoli 80%.

(«Ljubljanski dnevnik» 25.6.54.)

PRETI MU SMRT KER JE OPEVAL MIR

ATENE — Sodišče je obtožilo mladega pesnika Matsomelekesa, ker je napisal zbirko pesmi pod naslovom «Branilci miru». Sojen bo na podlagi zakona št. 509, ki predvideva za politične «zločine» smrtno kazen. Pesnik se nahaja v zaporu.

ZA VSAKOGAR NEKAJ...

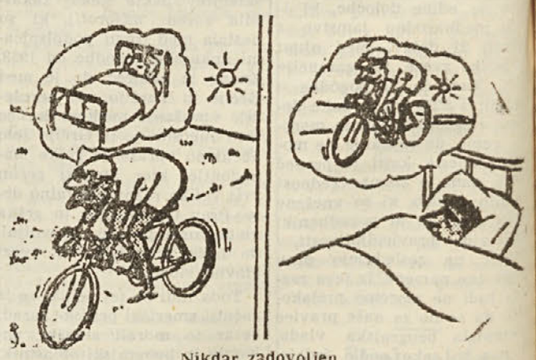

Nikdar zadovoljen

KAVALIR, PA KAKSEN...

— Ali ste sinoči srečno dospeli na svoj dom? — vpraša tramvajski sprevodnik znanega potnika. Ta mu pritrdi, da je srečno dospel, obenem pa se nemalo začudi, čemu mu stavi tako vprašanje. In sprevodnik mu odvrne: — Vprašal sem vas, ker ste med sinočnjo vožnjo proti domu vstali ter ponudili mesto neki ženski, in to kljub temu, da sta bila vidva edina potnika v tramvaju...

* * *

POGOVOR DVEH ZDRAVNIKOV

Dva zdravnika sta se pogovarjala med kopanjem v morju. Prvi, ki je bil ortoped, pravi drugemu: — Ta-le dekleta imajo zares lepe noge! Drugi pa mu odvrne, ne da bi jih pogledal: — Ne vem, sem namreč specialist za prsne bolezni.

* * *

SREČANJE PO DOLGIH LETIH

Prijatelja se srečata po dolgih letih. Prvi nagovori drugega: — Že od daleč vidim, da si poročen. Vidim namreč, da imaš zelo lepo polikane hlače. — Drugi pa mu odvrne: — Res je, v tem času sem se poročil. Prvo, kar je žena zahtevala od mene je to, da sem se moral naučiti likati hlače!

* * *

MEDENI MESEC

Ali veste, kaj je najhujše za novoporočence v času, ko imajo medeni mesec? — To, da se vrnejo «z luno», potem ko so polizali ves med.

AHTEVAMO POVRNITEV VSE ŠKODE, KI SMO JO OD FAŠIZMA UTRPELI SLOVENCI

odel škvadristični napad a narodni dom v Barkovljah

Odločna enotnost in budnost je preprečila prvi fašistični poskus napada

po požigu Narodnega doma v Trstu dne 13. julija 1920, s katerim so fašisti s popustljivim zadržanjem oblasti začeli serijo požigov naših narodnih domov in gospodarskih ustanov po celi Primorski, smo Barkovljani pripravili, da preprečimo uničenje našega narodnega doma, na račun katerega so se že začele širiti zlobne govorice s strani fašistovskih krogov. V takem mutnem dvomu, da se nam utegne kaj kmalu to zgoditi, nismo prenehali s svojim kulturnim delovanjem. Prirejali smo kulturne prireditve v korist Obrtnijskega društva in nadaljevali smo nepretrgoma s pevskimi in dramskimi vajami v prostori narodnega doma so bili vsakdanje sredališče, kjer smo se zbirali domačini.

Za morebitno obrambo naših doma smo izvedli širokopotezno organizacijo. Barkovljani so znali, da se moramo v trenutku, ko bi zaslišali signalni plat zvona podati takoj na obrežje pred narodni dom. Tako je poteklo približno leto dni, ne da bi se kaj pripetilo, da nekega nedeljskega prve dni avgusta 1921. je prišlo do prve provokacije. Bilo je okrog 5. ure popoldne, ko se je opazilo živahno zbiranje fašistov pri postaji tramvajski postaji ob barkovljanskem vrtu. Istočasno je skupinica štirih črnosrajčnikov prišla v gostilno nasproti narodnega doma, se podala na gostilniški vrt, kjer je njeno prisotnost vzbudila štirioglata miza s kamenita miza, s sliko kraljevim posvetilom, ki so jo nastavili ob priliki otvoritve Narodnega doma barkovljanski klesarji. Komaj pa to posvetilo jih je tako razdražil, da so skušali sliko prevrniti. Toda ni se jim posrečilo, ker je bila miza prekovana. Nato so štirje fašisti odšli ter se pridružili zbirajoči množici pajdašev ob vrtu. Kmalu za tem je prišel z večjo množico črnosrajčnikov znani advokat Giunta. Na njegovo pobudo je skupina fašistov odšla v sredino svoje množice in izvlekla nekega sladolednika, ki je bil v bližini, popisala nanj kaporjona Giunto, ki je začel dolgovezen hujskaški govor. Že takoj po njegovih prvih besedah je bilo nedvomno, da so fašisti prišli v Barkovlje z namenom, da opravijo svoje običajno «kulturno» delo. Med tem ko smo poskrbeli za odpravo gostov iz društvenih prostorov in zabarikadiranje vhodni vrat, se je začelo biti plat zvona. Barkovljani so zapustili svoje domove ter se začeli zbirati po predhodnih navodilih na dodogovorjenem mestu od cerkve pa vse do vrta. Istočasno se je močna skupina kakih 60 mladeničev podala v barkovljansko pristanišče in se oborožila z vesli, krmili in drugimi priložnostnimi kosi lesa in železa ter se naglo razvrstila pred ostale zbirajoče se domačine. Kmalu za tem je Giunta zaključil svoj bojni govor z vzklikom «Abbasso i s'ciaci!». Na čelu svoje tolpe, ki je štela približno 150-200 pajdašev, se je podal proti narodnemu domu, pred katerega se je medtem namestila skupinica petih ali šestih karabinierjev in financarjev. Toda ob pogledu na množico domačinov in zlasti na skupino ognjevitih mladincev, ki je vidno kazala vse drugo prej kot voljo, da dovoli napad na dom, je Giunta po kratkem razgovoru s svojim ožjim štabom smatral za umestno, da odstopi od zlobne nakane. Med divjim kričanjem in grožnjami je junaška drhal zasedla tramvajske vozove ter se med prepevanjem «Giovinezze» in žuganjem s pestmi skozi tramvajska okna vrnila v mesto. Domačini pa so dali izraza svojemu zadovoljstvu nad doseženim uspehom s tem, da so do zadnjega kotička napolnili prostore svojega doma in pozno v noč dajali duška navdušenju s prepevanjem narodnih pesmi.

Nastop Barkovljanov v obrambo svojega kulturnega središča je brškone privedel vodstvo tržaškega fašizma do sklepa, da v pogledu svojega zločinskega namena za uničenje našega kulturnega doma menja svojo taktiko. Počakati jim je bilo treba na ugoden čas z zlasti na trenutek, ko bi se obramba doma ne dala uspešno in naglo organizirati. Izbrali so v ta namen dan 12. decembra 1921. Bil je to izredno mrzel večer in burja je s svojimi stokilometrskimi sunki divjala po barkovljanski brežini. Bilo je ob 9. zvečer, ko na barkovljanskih ulicah in cestah ni bilo več žive duše. Društveni prostori so bili prazni. Le v spodnjem gostilniškem prostoru, ob veži je bilo omizje štirih starejših domačinov, ki so si kratili čas

VENCEK KRECIC

(Nadaljevanje na 4. strani)

13. julija 1920 so fašistične tolpe opustošile v Trstu več slovenskih šol. Na sliki: pogled na razdejan razred

Izkoriščanje in preganjanje je plačilo izseljencem v ZDA

Slovane smatrajo v Ameriki za nižjo raso in jih zato povsod zapostavljajo - Maccarthysti pripravljajo izgon deset tisočev naprednih tujerodcev, med njimi tudi ameriških državljanov

Bolgara Georgija Vasileva so pred par meseci pregnali iz Združenih držav Amerike, kjer je preživel 40 let. Sedaj Georgij Vasilev živi v Bolgariji. Med pogovorom z dopisnikom revije «Slovani», katero zalaga bolgarski Slovanski Komite je Georgij Vasilev pripovedoval o letih, ki jih je preživel onstran oceana, o položaju Slovanov in drugih narodnih manjšin v Združenih državah Amerike. Objavljamo kratko vsebino tega pogovora, ki ga je ponatisnila revija «Slovani».

Ne, nisem pozabil tistega aprilskega dneva 1914. leta, ko sem se poslovil od domovine in odpotoval v daljno Ameriko. V tistih časih je doma primanjkavalo kruha, bedi in siromaštvu ni bilo ne konca ne kraja, a naša družina je bila velika.

Toda nisem še utegnil postati Američan, nisem se še dodobra ozrl okrog sebe, ko sem naletel na isto stvar, ki me je tirala, da sem iz Bolgarije pobegnil — na lakoto in brezposelnost. Dve leti zapovrstjo sem lačen in brez prenočišča taval iz mesta v mesto ter si iskal delo. Toda tudi takrat, ko sem našel delo, se moje stanje ni prav nič spremenilo. Delo je bilo zelo težko, izčrpavajoče, zaslužek pa je bil tako boren, da sem komaj životaril.

Znano je, da so Slovani zelo marljivi ljudje. Na milijone delovnih Rusov, Ukrajincev, Poljakov, Čehov, Makedoncev, Hrvatov, Bolgarov, Srbov in Slovencev, ki jih je siromaštvo pognalo v daljno in neznosno Ameriko, ki so bili lačni in kjer so jih okrutno izkoriščali, so potili krvavi pot po Minnesotskih rudnikih, pri polaganju železniških prog med Atlanskim in Tihim oceanom, na gradnjah newyorških in chikaških nebotičnikov ter žrtvovali svoja najlepša leta, da bi ustvarili bogastva današnje Amerike, da bi nato ostali brez dela, ter tavali po avtostradah dežele, katere so z lastnimi rokami zgradili.

Ameriški delavski razred vodi težko borbo, ko zahteva delo in kruh. Delavci na demonstracijah in mitingih govorijo o obrambi svojih interesov in o svojih pravicah na človeško življenje.

Spominjam se velikanskih demonstracij in krvavih spopadov z ameriško policijo, do katerih je prišlo takrat, ko se je delovno ljudstvo zavzelo za mojega rojaka, junaka leipziškega procesa — neustrašnega Georgija Dimitrova. Več kot 70 policijskih konjenikov je poizkušalo razgnati naše demonstracije v New Yorku, kar pa se jim ni posrečilo, ker so naleteli na živo steno, in so se morali umakniti.

Na demonstracijah sem stal poleg delavca — črnca. Ko se je miting končal in je črnec izvedel, da sem rojak Georgija Dimitrova, me je vprašal, kje živim in če imam delo. Ko je dobil negativen odgovor, mi je krepko stisnil roko in me vzel s sabo. Črnec je delal v avtomobilski garaži. Ta človek, ki je stanoval v mrzli garaži in katerega hrana je bila košček kruha in žlobudra, me je vzel k sebi, postal je moj prijatelj in brat ter mi je pomagal celih šest mesecev.

Vsem je dobro znano, kako so zapostavljani črnci, katere lahko izkoriščajo na najbolj nečloveški način, kajti za «stoprocentne» Američane ala Mc Carthy so to ljudje nižje vrste.

Posebno tekom zadnjih let je rasna diskriminacija postala še bolj strašna. Na milijone Američanov slovanskega porekla, ki tvorijo deseti del severno - ameriškega prebivalstva in ki so mnogo prispevali k ustvarjanju bogastev dandanašnje Amerike, se sedaj nahaja v nevarnosti, da jih proglasijo za «diverzijske elemente», «tuje špijone» in za «ameriške sovražnike».

Enaindvajset let sem delal v jeklarski industriji In vseh enaindvajset let zapovrstjo so od mene zahtevali, da delam hitreje in hitreje, da bi se s pomočjo mojih rok še bolj povečalo bogastvo tovarniških lastnikov.

Ne glede na težko delo, ki sem ga opravljal, si tekom te tretjine svojega življenja nisem skoraj ničesar prištedil.

Borba, ki jo vodijo ameriški napredni krogi, je gorka in težka. Vsak glas, ki je izrečen v obrambo interesov ameriškega delavskega razreda, se smatra za izdajalski glas. Vsak napredni Američan pa se smatra za sovražnika Amerike.

Ko dandanes v ZDA vedno bolj narašča brezposelnost in ko kriza že trka na vrata dežele, se vladajoči vršiček vedno bolj vznemirja ter stresa svojo jezo na delovne ljudi. Stevilo preganjanih postaja vedno večje.

V posebno težkem položaju se nahajajo napredni Slovani. Njihove organizacije so izpostavljene stalnemu «kontroliranju». Najrazličnejše omejitve ter druge prepreke otežkočajo njihovo delovanje. Stevilo naprednih Slovanov, katere nameravajo pregnati, vedno bolj narašča. Vedno več je tistih pravih ameriških državljanov slovanskega porekla, ki jih čaka, da jim odvzamejo državljanstvo in da jih prežene iz ZDA.

Začetkom 1953. leta je pravni minister Brownell izjavil, da je njegovo ministrstvo že pripravljeno začeti sodno razpravo, da bi pregnalo 12.000 ljudi, ki nimajo ameriškega državljanstva, ter da bi 10.000 pravim Američanom, ki so tujega porekla, odvzelo državljanstvo.

V zadnjem času so pristaši makartizma začeli divjo kampanjo proti tiskovnim glasilom in organizacijam nekaterih nacionalnih skupin. Ta histerija severno - ameriškega pravnega ministrstva je pripeljala do aretacije štirinajstih urednikov raznih nacionalnih časopisov z namenom, da jim odvzame državljanstvo ali pa da jih direktno prežene iz ZDA.

Histerija preganjanja naprednih sil se ojačuje ...

Ni ravno davno, ko sem bil pregnan, toda trdno sem prepričan, da je med mojimi prijatelji ostalo še več brezposelnih.

Tekom zadnjih dni pred mojim odhodom se je v Detroitu, ki je eno največjih mest v državi Michigan, vršila konferenca, med katero so obravnavali vprašanje brezposelnosti. Med to konferenco je podrobni referat podal eden tajnikov Združenega sindikata delavcev s področja avtomobilske in letalske industrije Emil Mathey. Emil Mathey je s pomočjo uradnih podatkov dokazal, kako žalostno je dejstvo, da je v deželi, kjer vlada «neomejena možnost» in «svoboda iniciative» že nekaj milijonov brezposelnih. Številke, ki jih je Mathey navedel o naraščajoči brezposelnosti v državi Michigan so bile najstrašnejše. Tako je na primer, v Detroitu 107 tisoč brezposelnih, kar pomeni sedem odstotkov celotnega števila delavcev v tem mestu; v Bay City je ostalo brez posla 6 odstotkov delavcev; v Michiganu in Port Horonu 7,3 odstotka; v Battle Creek 7,9 odstotka itd. Vsega skupaj je v državi Michigan 167 tisoč brezposelnih.

Takšen je ta žalosten prizor. Ameriško ljudstvo na svojem lastnem hrbtu vedno bolj občuti nevarne pojave bližajoče se ekonomske krize.

---

* Stevilo brezposelnih vedno bolj narašča. Ameriški tisk je sporočal, da je v februarju brezposelnost dosegla: v Detroitu 140 tisoč, a po vsej državi Michigan 214 tisoč ljudi. *(Ured.)*

(Revija «Slovani», št. 6/1954)

NEKAJ ZANIMIVIH PODATKOV O GOSPODARSKI DEJAVNOSTI V JUNIJU

V prvem šestmesečju se je gospodarsko stanje poslabšalo

Nazadovanje trgovine na drobno - V juniju za 67.123.000 lir meničnih protestov, t. j. za 6% več kot v maju - Znižanje potrošnje mesa in tobaka - Porast zastavljenih predmetov

Statistični podatki, ki jih je pred kratkim objavila Trgovska zbornica za mesec junij, nam prikazujejo vsaj v delni meri, kakšno je realno stanje tržaškega gospodarstva, kar se tiče važnejših sektorjev. Objavljeni podatki so obenem prikaz poslabšanega stanja ne samo za mesec junij, marveč istočasno za prvo šestmesečje tekočega leta.

Kar se tiče trgovine na drobno beležimo znižanje prodaje, primerjajoč te podatke z istim obdobjem prejšnjih let. Nakupovanje je bilo s strani potrošnikov zelo zmerno, kar je pripisati nizki kupni moči delavskih plač in mezd. Nekaj več razgibanosti beleži sektor oblačila in obutve. Zaloge v skladiščih trgovcev se nikakor niso znižale; nasprotno, zaznamujejo se celo porastki in to zaradi pomanjkanja povpraševanja.

Vsekakor so menični protesti lahko najboljša slika stanja trgovca in potrošnika. V juniju je bilo meničnih protestov za 67 milijonov 123 tisoč lir, to je skoro 6 odstotkov več kot v maju. Sploh pa so bili menični protesti v prvem šestmesečju 1954 najvišji v primerjavi z vsemi povojnimi leti.

Prvo šestmesečje beleži dotok 3 milijard 813 milijonov lir za razne takse in posredne davke na trgovskih kupčijah, dočim je znašal lansko leto 3 milijarde 846 milijonov lir, kar nam dokazuje nazadovanje v trgovskih kupčijah kljub zvišanju številnih taks.

Da se je stanje potrošnikov poslabšalo, vidimo tudi iz nekaterih podatkov, ki se nanašajo na predmete široke potrošnje. Tako se je potrošnja tobaka znižala v prvem šestmesečju za 0.35 odstotkov, mesa pa za 1 odstotek. Znižala so se tudi potovanja iz tržaških železniških postaj. V prvem šestmesečju lanskega leta je potovalo 500.272 oseb, dočim je bilo po letošnjih podatkih za isto obdobje 433.682 potnikov. V primeri z mesecem majem je bilo v junju zastavljenih v mestni zastavljalnici za 4 odst. več predmetov in zlatnine.

Iz podatkov Urada za delo izhaja, da je bilo 20. junija zaposlednih na našem področju 87.462 delavcev in sicer 198 več kot maja. Brezposelnih pa je bilo 16.333 in sicer kar 3244 manj v primeri z majem.

Pri tem se mora vsak razsoden človek nujno vprašati, kako je mogoče, da se je število brezposelnih znižalo kar za 3244 enot, ko pa beležijo podatki Urada za delo porast zaposlenih samo za 198 enot? Ne more biti pač nikakega dvoma, da gre v danem primeru le za običajno črtanje iz seznama brezposelnih, kar še ne pomeni, da so slednji našli kakšno zaposlitev. Razen tega je treba upoštevati, da odpade na znižanje brezposelnih precej izseljencev, ki so v zadnjih mesecih odpotovali v Avstralijo. V resnici se stanje ni prav nič izboljšalo.

Precejšen padec beleži v juniju tudi trgovski pomorski promet, ki se je v primeri z majem znižal za 17 odst. Železniški promet pa se je znižal kar za 32 odst.

Kreditni sektor je na videz na boljšem, kar pa nikakor ne odraža dejanskega stanja gospodarstva. Ob koncu junija je bilo naloženih v bankah in hranilnicah 52 milijard 618 milijonov lir. Ne smemo pa prezreti dejstva, da gre za izboljšanje predvsem, kar se tiče hranilnih in zaupanih vlog, dočim je bil porastek korespondenčnih trgovskih vlog le neznaten. In prav te vloge, ki se nanašajo direktno na obratovanje v trgovini, so v resnici pravi odraz gospodarskega stanja. Imamo pa še drugo zelo značilno okoliščino, ki dokazuje zastoj tržišča in sicer, da je od vloženih 52 milijard 618 milijonov v obtoku le 25 milijard 48 milijonov lir. To nam pač najboljše dokazuje pomanjkanje pobud s strani trgovskih krogov in nezaupanje, ki sta posledici današnjega političnega položaja, v katerem se nahaja naše področje.

Povišanje hranilnih in zaupanih vlog pa se da tolmačiti, da obstaja na eni strani revščina delovnih slojev, dočim se na drugi strani kopičijo dobički, ki jih vlagajo v banke in hranilnice.

Prve dni julija je bila kot vsako leto na letališču Tušino v Moskvi velika letalska parada, ki se je je udeležilo 800 letal, kakih sto helikopterjev in 400 padalcev. Gledalcev je bilo približno 400.000. Na paradi so sodelovala tudi nova letala na reakcijski pogon, ki letijo s hitrostjo 2000 km na uro

ZA NAŠE KMETE

priporoča Kmetijska zadruga

Nekaj o ohrovtu (vrzotah)

Ohrovt (vrzote) — Brassica oleracea bullata L. — je lep, ko ima trdo in dobro glavo. Imeti mora kratek storž in ne sme niti objeden od gosenic.

Ce hočemo, da bodo ohrovti lepi in veliki, si moramo predvsem zapomniti, da zahtevajo veliko gnoja in vode. Ohrovtu veliko koristi gnojenje z dušikastimi gnojili, kot sta naraven gnoj in kalcij cijanamid. Zemlja mora biti pravilno in dovolj globoko obdelana, ker sežejo korenike ohrovta tudi poldrugi meter pod zemljo.

Preden nasadimo ohrovte (vsaj 10-15 dni prej) je dobro pognojiti zemljo s kalcijem cijanamidom, ki ga bomo podkopali ali zagrebli 25-30 kg na vsakih 1000 kvadratnih metrov. Kalcij cijanamid je zelo dobro dušikasto gnojilo, ki obenem tudi temeljito razkužuje zemljo. Fosforna in kalijeva gnojila bomo dodali tri tedne po gnojenju s kalcijem cijanamidom.

Ohrovt lahko sejemo in sadimo v najrazličnejših dobah Imamo tudi več vrst ohrovta, ki jih lahko porazdelimo v tri glavne skupine:

1. nagle: Asti Pasqualino, Zelezna glava (Testa di ferro), Marcelin, Bonnski avvento. Slednji napravi lepe in trde glave, je zelo odporen proti mrazu in ne gre rad v seme.

2. polnagle: Asti Agostano, Aubervillier.

3. Počasne: Asti S. Martino, savojski, Pontoise, Wirsing.

Kaljivost semena traja pet let. Ni primerno sejati seme, ki je bilo pridelano v istem letu. Najboljše je seme, ki je staro dve leti.

Sejemo zelo na redko; najboljše v razdalji 6-7 centimetrov.

Sadike presadimo, ko so visoke približno 12-14 centimetrov in ko imajo 4 liste. Vtaknemo jih v zemljo do prvih listov, dobro pritisnemo zemljo h korenikam in takoj temeljito zalijemo.

Zapomniti si moramo, da ohrovt zahteva veliko vode, če hočemo, da bo imel primerno velikost in da bo obenem mehak in okusen.

Ohrovte bomo večkrat izpleli in to, ko razvoj listov dovoljuje to delo, ne da bi jih poškodovali. Pri pletju moramo paziti, da ne poškodujemo korenine

AGRONOM

Ohrovt francoske vrste «Savoie»

Ohrovt nemške vrste «Wirsing»

V MOSKVI SO ZOPET ODPRLI STALNO KMETIJSKO RAZSTAVO

Poljedelstvo ZSSR je največje in najbolj mehanizirano na svetu

Povečanje žitne proizvodnje je ena izmed glavnih nalog, ki jo sovjetski narodi z uspehom izpolnjujejo. Letos se je površina z žitom posejane zemlje povečala za 6 milijonov in pol hektarov v primeri z lanskim letom.

Napredek žitne proizvodnje v Sovjetski zvezi je prikazan v paviljonu «žito» na kmetijski razstavi, ki je bila odprta 1. avgusta v Moskvi. V tem paviljonu je zastopanih 33 kolhozov, 7 strojnotraktorskih stanic, 5 sovhozov in mnogo poskusnih zavodov za setev in gojenje.

V prvi sobi paviljona kaže zemljevid spremembe, ki so se dogodile v poljedelstvu od prvih dni sovjetske oblasti do današnjih dni. V tem razdobju je na mesto zaostalega poljedelstva stare Rusije stopilo najbolj mehanizirano in najobsežnejše poljedelstvo sveta. Danes ima sovjetska država en milijon traktorjev (s povprečno močjo 15 konjskih sil), 350 000 kombajnov in milijone drugih poljedelskih strojev. Z uporabo modernih znanstvenih poljedelskih metod so kolhozi in sovhozi povečali rodovitnost polj. To lahko dokazuje primer okraja Baštanka, v pokrajini Nikolajev, kjer so v širokem obsegu dosegli 25,8 kvintalov žita hektarskega donosa Glavni kolhozi pa pridelajo vedno več in presegajo prejšnje žetve na isti površini zemlje.

Enajst velikih dvoran paviljona je posvečenih pšenici, glavni žitni kulturi v ZSSR. V teku let je pšenica izpodrinila s polj proso in oves. Posejali so jo v novih okrajih in danes zavzema skoro polovico celotne površine, zasejane z žitaricami. Spričo velike razširjenosti pšenice je vedno več vrst, ki se lahko prilagode krajevnim klimatskim razme-

(Nadaljuje se na 4. stran.)

Izlet na Belopeška jezera in Sv. Višarje

"Drži ali ne drži žica vzpenjače?" Hamletov dvom nekaterih izletnikov

V zgodnjih jutranjih urah, ko je tržaško mesto komaj prebilo iz nočnega spanja, smo se peljali na izlet k Belopeškim jezerom in na Sv. Višarje. Dasiravno smo bili izletniki zbrani iz vseh krajev, raznih poklicev in starosti, je vendar že prvi trenutek prišla med nami do izraza neka domačnost. In zakaj bi tudi ne prišla, saj smo bili vsi zares dobre volje. Ze med vožnjo po prekrasni obalni cesti so začeli nekateri prepevati kot slavčki. Tem je prednjačila naša prijateljica Kristina. Pa tudi Mileta iz Skednja ni zaostajala. Se bolje pa je postalo med napotem, ko je avtobus zavozil v furlanski ravnini, ko pravzaprav ni bilo nobene zanimivosti, ki bi nas bila motila. Kar naenkrat smo se znašli v Vidmu, ter smo dohiteli druge avtobuse tržaških izletnikov. Toda naš voznik ni maral, da bi se bili ustavili v tem mestu, temveč je predvel Tricesimo To je manjše deželsko mestece, ki je s tramvajem povezano z Vidmom, pravzaprav kot naše Opčine s Trstom, pa tam ni strmine, temveč ravnina.

Kmalu za Tricesimom se pokaže prvi obronki gora. Avtobus je vozil mimo Humina, skozi Venzone, kjer hranijo zelo stare mumije, mimo Možnice in Resiute, skozi Pontabelj ter kmalu po 10. uri dospel do Trbiža, ki je upravno središče Kanalske doline. Kanalska dolina, katere južni kraji so poleg že omenjenega Trbiža, Žabnice, Ukve, Ovsevs ter Bela peč, je bila nekoč obljudena z Nemci in Slovenci. V zadnjih desetletjih pa je tjakaj priselilo izredno mnogo Italijanov, tako da je danes nekako uravnovešeno število treh narodnosti. Vsa Kanalska dolina spada pod videmsko pokrajino, zato tam ne veljajo vsi zakoni kot v goriški pokrajini in je zato raznarodovalni pritisk tem večji. Le Nemci imajo nekatere manjšinske pravice.

Okrog 11. ure smo dospeli do prvega cilja, t. j. do Belopeških jezer. Lepi sta ti jezeri. Se vedno sta taki, kot ju je ustvarila narava. Ljudje ju niso še izmazali z zgradbami in cestami. Okrog in okrog sta obdani s posamimi gozdovi. Vitke jelke se ogledujo v kristalno čisti jezerni gladini. Skoda, da je bilo to nedeljsko jutro precej oblačno. Ako bi bilo jasno, potem bi bili v jezerni gladini lahko občudovali lepoto orjaškega Mangarta, ki se kot pravi očak zrcali v jezerni gladini.

Kar je bilo nas mlajših izletnikov, smo zlezli okrog jezer. Nekateri so si privoščili čolniče v spodnjem jezeru. Starejši prijatelji pa so ostali pri gostiščih ter se pridno gostili z raznimi dobrotami, ki so jih prinesli s seboj ali pa so jih tam kupili, ter srkali dobro kaplico, ki jo prodajajo v omenjenih gostiščih.

Kljub temu da je bilo nedeljsko dopoldne bolj čmerno zaradi oblačnosti, je bilo vendar ob jezerih izredno dosti izletnikov iz raznih krajev. Največ je bilo seveda nas Tržačanov. Dosti je bilo tudi Avstrijcev. Tudi tu imajo svoje šotore za taborjenje. To so zares praktični ljudje.

Okrog 2. popoldne se je vreme nenadoma zjasnilo, toda kaj je pomagalo, ko pa smo morali zapustiti to prelepo jezero in se odpeljati proti Trbižu, od koder smo se — toda ne vsi — povzpeli z vzpenjačo na Sv. Višarje. Omenjena vzpenjača je imenitna naprava. Izletniku prihrani preko dve uri naporne poti, saj ga že v nekaj minutah udobne vožnje dvigne nad 800 metrov visoko v goro. Kljub temu pa se izletnik ali romar še precej spoti, predno dospe do vrha Sv. Višarij, saj se ta dviga celih 1798 metrov nad morjem.

V naši skupini je bilo precej ljudi, ki so imeli zelo čvrste noge. Med njimi se je odlikovala zlasti Stanka. To vam je prava srnica... Prva je dospela do vrha. Pa ne samo ona, tudi nekatere druge prijateljice so, lahko rečemo, v rekordnem času dospele do vrha. Med njimi je bila tudi Dora iz Stivana, ki je do vrha popeljala tudi svoja dva otroka. Ne bilo bi prav, ako bi pozabil na našega vedno vedrega Justa, ki se je — da ne pozabimo povedati — tudi kopal v sicer zelo mrzlem gornjem Belopeškem jezeru. Nekatere naše prijateljice pa niso zaupale vzpenjači. Ako se ne motim, so bile to one bolj obilne... Baje so se bale, da žica ne bi vzdržala... Zato so rajše čakale ob vznožju...

Sele proti večeru smo se vrnili na avtobus in se nato odpeljali proti domu.

Izlet je bil zelo lep in vsi smo se prijetno razvedrili. Lepo bi bilo, ako bi se kaj kmalu še kam drugam popeljali...

M. D.

Franček Majcen

SEME BORBE

V hiši je še gorela luč. Za mizo sta sedeli Micka in Ančka in krpali nogavice. Mati je že spala. Izredno živo sta se razgovarjali. Govorili sta zelo malo z besedami. Govoril je njun smeh, njuni pogledi. Besede so samo vezale misli, ki jih ni bilo mogoče izraziti z odtenki smeha. Posebno Micka se je kot se pravi zelo rada smejala. Vsak še tako malenkosten povod je izkoristila za smeh. Težko bi bilo reči, da je bila lepa. Popolnoma nepravilno bi bilo reči, da je bila vsakdanja. Njene oči niso bile takšne, da bi se bilo potrebno vzhičati nad lepoto njihove barve. Bile so vsakdanje svetlorujave oči, toda iz njenih oči je odsevala njena duša. Ta pa je bila mlada, otroško vesela in lepa. Nos nikakor ni bil zgrajen po grških pojmovanjih lepote, nekatere zlobne prijateljice so celo govorile, da je nekoliko zavihan navzgor. Ustnice so bile mlade in polne, toda usta so bila morda v resnici nekoliko prevelika. Delala so vtis, da so zgrajena naravnost za smeh. Celoten Mickin obraz je bil izredno lep, ko se je smejala. Takrat ni bilo mogoče opaziti, da so usta prevelika, da nos ni pravilen, da imajo oči vsakdanjo barvo. Takrat se je zdelo da je prodrlo na površino vse, kar se je skrivalo v globini njene duše. Vzhičenje nad življenjem, nepremagljiva mladost, slutnja in želja po veliki in silni ljubezni, vse to je bilo prežeto z naravnost otroško življenjsko bodrostjo.

Razgovarjali sta se o čisto navadnih stvareh. O vsakdanjem delu, o novih oblekah, o filmih, ki jih vrtijo v trškem kinomatografu. Povsod je bilo mnogo razloga za smeh. Ančka je hotela na vsak način speljati razgovor na Tončeja. Micka je že davno opazila, da se za Ančkinim zanimanjem skrivajo globja čustva. Toda Micka je vedela, da ima Točej dekle preko meje, zato ji je bil takšen razgovor vedno neprijeten. Ančkina vprašanja so jo zresnila. V mislih je pripravljala odgovor, ki naj bi bil tak, da bi dal Anački razumeti, da so njena čustva do Tončeja nesmiselna, ki je pa ne bi preveč prizadel. Mimogrede je pogledala na uro. Bilo je pol dvanajstih. Pogledala je skozi okno. Razen snopa svetlobe, ki se je lesketal na rosni travi, osvetljenih stebel smrek in nejasne teme nad njimi ni videla ničesar. Vrhove smrek so pozibavali sunki vetra. Domači pes je leno polajaval. Zdelo se je, kot da zdeha. Lajež psa je postal nenadoma presunljiv. Micka in Ančka sta prisluhnili. V temi sta slišali nejasne korake, potem nek glas. Pasje lajanje se je v hipu pretrgalo. Micka je uganila, da se vrača brat Tončej z javke.

Tončej je sicer skrival razloge svojih pogostih nočnih sprehodov. Ko so ga spraševali, se je vedno poskušal ograditi s šalo: Češ, mlad je in mlada kri zahteva svoje Kdaj bo pa hodil za dekleti, če ne v teh letih. Toda Micka je že davno ugotovila, da so njegove besede v resnici samo šala. Opazila je, da pred sestanki piše Tončej dolga poročila, nekoč je celo po neprevidnosti pustil na svoji postelji zapečateno kuverto, na kateri je bilo napisano z njegovo pisavo: «Za tovariša Emila». Micka je našla pismo, ko je pospravljala posteljo. Ko je pozneje dala pismo je bilo Tončeju skrajno nerodno. Toda rekel ni niti besedice. Z nočnih sestankov se je vračal vznemirjen in zaskrbljen

Vrata so bila zaklenjena. Tončej je potrkal na okno. Ob steklo je udaril njegov glas. «Odprite!» Micka je šla odpirati. Ko je odklenila vrata, ni videla nikogar. Toda ko je napela oči, da bi videla v temo za razsvetljenimi smrekami, je prišel z druge strani Tončej v spremstvu neznanega moškega «Dober večer», sta pozdravila in stopila v sobo.

Nastopilo je nekaj trenutkov nerodnega molka. Dekleti sta povprašujoče gledali Tončeja. «A, saj res. Pripeljal sem svojega prijatelja Emila. Pripravi kakšen prigrizek Micka, sva zelo lačna», je dejal Tončej in se poskušal nasmehniti.

Emil se je približal mizi, za katero sta sedeli dekleti. Dal jima je roko in rekel obrnjen proti Tončeju: «Pri vas imate pa lepa dekleta». Potem sta sedla na klop pri peči in se pričela polglasno pogovarjati. Ančka, ki je sedela sama za mizo, je razločila samo besedi «sestra» in «sosedova». Micka se je hitro vrnila s prigrizkom in lanskim tolkovcem. Skupaj so sedli za mizo. Razgovor se dolgo ni mogel razvneti.

Micka je opazovala Emila. Bil je srednje velik, nosil je škornje, širok obraz, ki se je končaval v ostro brado, je odražal neomajno odločnost Njegove kretnje in besede so bile sunkovite. Vičelo se je, da se trudi, da bi bil posmehljiv in vzvišen. Vse njegovo telo, način govorenja in kretnje, vse je izdajalo stanje živčne napetosti. Samo nekajkrat se je v celoti sprostil. Takrat je bil mlad in prijeten. Narečje, katerega je govoril je izdajalo, da je prišel preko meje.

Razgovor se je zopet razbil. Dekleti sta se vrnili k svojim starim razgovorom, zopet je smeh napolnil sobo. Toda ta smeh ni bil več prejšnji, neobrzdani ženski smeh, temveč ženski smeh, ki računa z moško prisotnostjo.

Emil po vsem videzu ni bil razpoložen za resne razgovore. Samo delal se je kot, da posluša. Tončeja je samo navidezno poslušal, v sredi njegovega stavka je nestrpno vstal, se sprehodil po sobi in presedel tesno k Micki. Hotel je pričeti razgovor z njo, toda ni vedel kako. Micka je čutila na sebi njegov pogled. Bilo ji je neizmerno prijetno, ker njegove oči niso mogle skriti navdušenja nad njeno mladostjo. Obenem pa je bilo v njegovem pogledu nekaj mračnega, grozotnega, podobnega neodvrnljivi usodi. Njegove oči so zdrknile na njene roke, noge. Micka se je zmedla. Bilo ji je skrajno neprijetno. Skoraj ni slišala, ko jo je vprašal: «Zakaj še ne spite Ali čakate na fante?» Vprašanje je ostalo brez odgovora.

Molk je prekinil Tončej. Emilu je ponudil čašo tolkovca in ga poskušal zaplesti v razgovor. Iz Emilovih odsekanih in raztresenih odgovorov je videl, da mu ni za to niti najmanj hvaležen. Emil ni mogel odtrgati pogleda od Mickinih rok. Tončeja je zajela mračna slutnja, nekaj podobnega strahu za svojo sestro. Poznal je zelo dobro Emila, poznal je njegov odnos do žensk in niti najmanj ni hotel, da bi prišla Micka v vrsto žensk, o katerih bo pozneje Emil pripovedoval z vzvišenim prezirom. Težko bi bilo reči, da je globoko ljubil svojo sestro, vsaj sam ni nikdar razmišljal o tem, bila mu je sestra in s tem je bilo zanj vse povedano. Želel ji je dobro in samo dobro in ničesar več.

Emil in Tončej sta zopet sedla za peč. Emil je začel pripovedovati. Govoril je o svojih partizanskih doživetjih. Govoril je bolj Micki kot Tončeju, ki je sedel ob njem. Razumljivo je, da je bil glavni junak on sam. Iz njegovega glasu je bilo mogoče razbrati namen pripovedovanja . V Mickinih očeh je hotel postati junak. Dobro je vedel, da ženske ljubijo predvsem junake in da je obujanje junaških spominov najboljši način zganiti žensko srce. Govoril je malomarno, le tu in tam je postal njegov glas navdušen, skoraj nežen. Micka je zaslutila v tem valovanju glasu, da se v globini njegove duše skrivajo čustva, ki jih pa na vsak način hoče zadušiti. Pripovedoval je z naslado o likvidaciji nekega gestapovca, ki jo je izvršil sam. Ni izpustil nobene podrobnosti. Pogledal je Micko v oči. V njenih očeh je čital nerazumljiv strah, odpor in odsev mlade ljubezni. Videl je, da je šel predaleč. Ni vedel sicer zakaj, ker se je zelo razvnel. Spregovoril je nekaj besed v slovo in potem s Tončejem odšel.

Ko je pozneje Micka slišala vsakdanje oddaljene strele na meji, ji je srce zadrgetalo, pomislila je na Emila.

(Nadaljevanje sledi)

TU PA TAM...

TITOVSKA «VELIKODUSNOST» — «Ne zahtevamo torej vsega, kar imajo Italijani v coni B. Zahtevamo le majhen del njihovih pravic» *tako piše «Primorski» od petka 6. t. m. Tržaški Slovenci bodo gotovo poskočili do stropa od samega veselja, ko bodo zvedeli za to najnovejšo titovsko «velikodušnost». O «pravicah», ki jih uživajo Italijani v coni B menda ni treba iskati posebnih dokazov. Tisoči beguncev, ki so se morali izseliti v zadnjih mesecih iz te nesrečne cone, so najbolj zgovorna slika. In sedaj si lahko predstavljamo, kakšen bi bil tisti «majhen del» pravic, za katere se poteguje «Primorski». Z najboljšim drobnogledom in pri opoldanski luči bi jih zaman izsledili. Celo drobtinice, ki so padale z bogatinove mize v naročje svetopisemskemu ubogemu Lazarju, so bile prav gotovo najmanj stokrat večje.*

RAZBORITE DISKUSIJE — *Da mora biti na raznih «ofarskih» sestankih precej «vroče», si lahko predstavljamo že samo iz pisanja «Primorskega» od prejšnje sobote, ko pravi, da «so diskusije na sestankih povsod zelo razborite». Da je titovskim mušketirjem povsod «zelo vroče», ni morda kriva letošnja velika poletna vročina, niti ne zaprte kuhinje in zastrta okna, za katerimi so se še do pred tednom dni sestajali s svojimi pol ducati pristašev. «Vročino» in «razborite diskusije» povzroča šmentano tržaško vprašanje, ki spravlja mušketirje može brhke Jovanke v vedno večjo zadrego. Je pač tako, ljudje imajo dober spomin in niso zlepa pozabili okobrskih titovskih «Nikoli več Italije», «Dajte nam puške» itd. In na teh sestankih je hotelo celo tistih pol ducata vedeti, ali so mušketirji iz ul. Ruggero Manna še vedno pripravljeni «dati svoja življenja za Trst». Pa so kmalu spoznali, da so mušketirji tudi tokrat obrnili svoj plašč, kot piha veter. In zato je povsem razumljivo, da so bile diskusije «zelo razborite».*

ZANIMIVO PRIZNANJE — *Prejšnji teden je eden izmed Titovih mušketirjev, dr. Jose D'Artagnan izbleknil na svojem tedenskem romanju po podeželje zelo zanimivo priznanje, ki mu je najbrže nehote ušlo. «Delavske množice, ki zaenkrat še slepo sledijo Vidaliju...» — je kar naenkrat ušlo iz ust tolstemu D'Artagnanu. Kako je vendar mogoče, da ima Vidali za seboj še vedno delavske množice, ko pa titovci že šest let kričijo, da «je Vidali vedno bolj osamljen» in da «ljudstvo v vedno večjem številu zapušča «kominformistične» vrste?» Če bi šlo po računih in pobožnih željah iz ul. Ruggero Manna, bi ne smelo biti najmanj že par let sploh nobenega sledu o kakem «kominformistu». Sedaj pa celo Titovi hierarhi priznavajo, da smo še vedno «množica». Če se je Deklevi zareklo in mu je bilo prav gotovo žal dragocenega priznanja, je bilo to še bolj žal pisunčku, ki je to zapisal. Tega v štabu Deklevi ne bodo zlepa odpustili, kot mu najbrže niso odpustili, da se je dal rukati na velesejmu v družbi demokristjanskega župana Bartolija.*

Jutri, v nedeljo 15. avgusta od 18. ure dalje bo v gostilni «Al Paradiso» (ul. Ponziana 21)

PRAZNIK «NAŠEGA LISTA» in «NOI DONNE

ki ga organizira Zveza demokratičnih žena STO.

Poleg razstave knjig bo tudi kotiček posvečen slovenskemu ženskemu biltenu «Naš list». Na sporedu je otroška oddaja «mikrofon je vaš» ter razne druge točke.

Vabljeni vsi!

Pojasnilo

Podpisani tov. Ado Vižintin-Slavec, občinski odbornik za javna dela za občino Nabrežina in občinski nadzornik SELADa izjavlja, da njegov posel nima prav nobenega opravka z kakršnim koli zaposlevanjem osebja pri Seladu. Pri Seladu sprejemajo na delo, čim so mesta prosta, na podlagi normalne prakse in sicer na podlagi sporočila, ki ga da občina Uradu za delo v Nabrežini, kateri pošlje nato brezposelne delavce do Selada.

ADO VIZINTIN-SLAVEC

Izlet v Benetke

Zveza komunistične mladine organizira za nedeljo 29. avgusta izlet s parnikom v Benetke. Na parniku bo posloval dobro preskrbljen bar. Poskrbljeno bo tudi za zabavo in razvedrilo in sicer s šaljivimi točkami in igrami. Igral bo plesni orkester.

Cena vožnji 950 lir. Informacije in vpisovanje za izlet pri vseh sekcijah ZKM in na glavnem sedežu v Domu pristaniških delavcev, IV. nadstropje, tel. 35-333.

V MESTU IN DELO NA PODEŽELJU

Nenehni protesti prebivalstva proti razkosanju našega Ozemlja

Nadaljujejo se protestna zborovanja - Medja vas se je plebiscitarno izjavila za ustanovitev STO - Protest trgovcev na Školjetu in Greti - Žene z Magdalene pri Fracassiju - Protest SHLP zaradi prepovedi letakov

Prebivalstvo našega področja nadaljuje z nezmanjšanim zanosom svoje protestne akcije proti nameravanemu razkosanju našega Ozemlja. Vsak dan se vrstijo bodisi v mestu kakor tudi na podeželju protestna zborovanja, zapore trgovskih obratov, sestanki delavcev raznih političnih struj v tovarnah in na deloviščih. Naše ljudstvo se ne pusti zavajati od najrazličnejših vesti, ki jih širi časopisje, katero ima izrecno nalogo podpirati barantanje in s takimi vestmi uspavati borbenost in budnost prizadetega prebivalstva.

Protestna zborovanja

Kot v prejšnjih, tako so se tudi v zadnjem tednu vrstila številna zborovanja. **Prejšnji četrtek** so ob veliki udeležbi prebivalcev okraja **Pončane** govorili v gostilni «Paradiso» tov. Vidali, Marija Bernetič za KP in Giacomo Benini za tržaško federacijo PSI, dočim so na zborovanju v **Skednju** govorili tov. Lovriha, župan dolinske občine, tov. Pescatori in tov. Teiner. **Istega dne** je bilo veliko protestno zborovanje tudi v **Miljah**, kjer je govoril župan tov. **Pacco**. Nadvse uspelo zborovanje je bilo v **soboto** pri **Sv. Jakobu**, na vrtu gostilne v ul. Giuliani, kjer je veliko število Šentjakobčanov pazljivo sledilo govorom tov. Radicha, Marine in Teinerja. V **ponedeljek** zvečer je bilo veliko protestno zborovanje v **Kinu ob morju**, ki ga je organizirala ZDŽ. Govorili so tov. Jole Deferri, Laura Weiss in miljski župan tov. Pacco. V **sredo** je bilo zborovanje v dvorani v **ul. Tiziano Vecellio**, kjer so o zadnjem razvoju tržaškega vprašanja govorili tov. prof. Paolo Sema in socialist tov Benini, ki je še posebno podčrtal važnost okrepitve bratstva in enotnosti med Slovenci in Italijani za ustvaritev široke in močne antifašistične fronte, ki bo lahko strla že v kali vsako fašistično provokacijo ali nasilstvo. Na **Školjetu**, v krožku «Haas» sta **isti večer** govorila številnim poslušalcem tov. Pacco, Justo Košuta in socialist tov. Teiner. V **četrtek** je govoril v **Cerovljah** tov. Gerlanc, **včeraj** pa v **Trebčah** tov. Dušan Lovriha.

Medja vas plebiscitarno za STO

Pomemben uspeh je imelo v **sredo** zborovanje v **Medji vasi**. Vaščani raznih političnih mišljenj, ki so se v velikem številu udeležili zborovanja, so docela odobravali izvajanje govornika tov. Alojza Markoviča. Tudi ta vas se je plebiscitarno izjavila proti barantanju. Poziv proti razkosanju so tu podpisali tudi titovski pristaši razen ene družine.

Prejšnji četrtek so v znak protesta zaprli svoje trgovine od 11. do 12. ure trgovci in obrtniki na **Greti**, dočim so v ure delavci podjetja **Andriani**. **sredo** tega tedna stavkali pol V **ponedeljek** pa so se pridružili splošnemu protestu tudi trgovci na **Školjetu**, ki so zaprli svoje trgovine pol ure.

Prejšnji teden se je zglasila pri političnemu svetovalcu Fracassiju delegacija žena z Magdalene, ki je tolmačila njegovemu tajniku odločen odpor vsega prebivalstva proti barantanju ter pravico ljudstva do samoodločbe. Žene so tudi zahtevale, da se tržaško vprašanje postavi v razpravo pred OZN.

Protesti v tovarnah

Tudi delavci **ladjedelnic Sv. Roka** in **Felzsegy** so **prejšnji petek** na sestanku izrazili svoj odpor proti mešetarjenju ter odobrili resolucijo, ki jo je izglasoval miljski občinski svet. Pomembno je dejstvo, da so se sestanka udeležili delavci vseh sindikalnih pripadnosti in različnih političnih mišljenj.

Prejšnji teden so zastopniki SHLP osebno protestirali pri conskem predsedstvu zaradi večkratnih prepovedi lepakov in letakov, ki govorijo o tržaškem vprašanju. Samovoljnemu in protidemokratičnemu postopku conskega predsedstva pa se je v zadnjem času pridružila še policija, ki je v torek prepovedala lepljenje letaka KP in trž. fed. PSI glede zborovanja v krožku «Haas», čeprav ga je consko predsedstvo že odobrilo. Le v zadnjem trenutku ga je morala policija zaradi ogorčenih protestov dovoliti.

Požar v Nabrežini in Gropadi

V soboto zvečer je v nabrežinski stari vasi izbruhnil požar v seniku Jožefa Kukanje (pri Tunjevih). Domačini so takoj poklicali tržaške gasilce, a preden so slednji prišli, je poteklo preko pol ure in se je požar že silno razvil in začel postavljati v nevarnost sosedne hiše. Gasilci so napravili, kar so mogli. Kljub temu je spravljeno seno popolnoma zgorelo skupno s poslopjem. Računajo, da je bilo škode za pol milijona lir.

Nabrežinci so si za gašenje požara zelo prizadevali, a niso mogli veliko pomagati zaradi pomanjkanja odgovarjajočih vodnih naprav. Ob tej priliki so vaščani ugotovili, da bi morala občina poskrbeti za postavitev hidranta v stari vasi. Pomanjkanje hidranta se je ob tem požaru težko občutilo. Če bi bili imeli hidrant, bi bili vaščani lahko začeli učinkovito gašenje pred prihodom gasilcev, ki so prišli preko pol ure po obvestitvi. Vaščani so mnenja, da postavitev hidranta ne bi zahtevala velikih stroškov in bi preprečila marsikatero večjo nesrečo, ker je znano, da so hiše v stari vasi na kupu in ni težko, da požar v enem poslopju lahko povroči celo vrsto drugih požarov v sosednih hišah, kot je grozilo tudi v soboto zvečer.

* * *

V soboto zvečer je prav tako izbruhnil požar v Gropadi in uničil v nekem seniku preko 60 kv sena, senik in prizadel tudi hišo. Škode je bilo za 350.000 lir.

5. št. „Našega lista“

Te dni izide 5. številka «Našega lista», ki tokrat obsega 12 strani, opremljenih tudi z risbami. Ta številka je še bogatejša in pestrejša po vsebini ter bo gotovo zadovoljila vsako slovensko ženo, ki bo segla po njej. V «Našem listu» bodo našle žene važen članek tov. Marije Bernetičeve ter zanimiv članek o atomski energiji, vesti iz Jugoslavije, lepo črtico «Zlato po ulicah», ki jo je spisala Nell Cattonor. Svoj prispevek je dal tudi tov. Karel Čok starejši, ki objavlja članek «Lonjerski fantje, češnje in strahovi». Poleg običajne rubrike o delovanju ZDŽ ima bilten pester otroški kotiček in nekaj kuhinjskih receptov, ki jih je poslala Helena Mlač, razen seveda še drugih člankov in zanimivosti. Izvod «Našega lista» stane 10 lir.

ČESTITKE — *Ob rojstvu sinčka, ki so mu dali ime Oskar, pošilja uredniški kolektiv «Dela» prisrčne čestitke srečnemu očetu tov. Marju Vusconiju, uredniku «Lavoratora» kakor tudi mamici Piji.*

POZIV CENTRALNEGA KOMITEJA K.P. S.T.O.

Pospešimo akcije v kampanji tiska!

Kampanja tiska, ki je v teku, daje pozitivne rezultate, kateri predstavljajo najboljše izglede za bodoče delovanje.

Centralni komite Komunistične partije STO izraža zaradi tega priznanje vsem tovarišem, ki so z dobrim delovanjem doprinesli k uspehu v širjenju tiska, okrajnih praznikov in dokazali, da se povsem zavedajo, posebno v sedanjem trenutku, važnosti nabiranja prispevkov.

Centralni komite podčrtuje navdušenje, s katerim so šli številni tovariši vseh sekcij na nedeljsko pouličnо širjenje «Unità», ki se je vršilo pet tednov zaporedoma in dvignilo razprodajo za 50 odstotkov. Poudarja, da je ta akcija, ki je bila izvedena s še posebno političnо občutljivostjo, služila za širjenje med novimi sloji prebivalstva. «Unità» in borbe, ki jo vodi naša partija proti razkosanju Ozemlja.

Centralni komite Komunistične partije STO poziva vse tovariše, da pospešijo v bodoče vse akcije, ki se nanašajo na kampanjo tiska, v tesni povezavi z borbo proti barantanju z našo zemljo in našim prebivalstvom.

Utrjujmo rezultate dosežene na področju širjenja vsega demokratičnega tiska! Povezava, ki je bila na ta način dosežena, naj se krepi, da bodo postali tisti, ki so spoznali in cenili ljudske liste aktivna sila in prispevali v borbi proti barantanju z Ozemljem, za boljše življenjske pogoje delavcev in za mir!

Centralni komite opozarja nadalje tovariše na važnost nabiranja prispevkov, ki so vir za vzdrževanje demokratičnega tiska, kateri je v teh posebnih trenutkih najmočnejše orožje za široko mobilizacijo množic proti najpodlejšemu nasilstvu: barantanju s prebivalstvom Ozemlja.

Naprej z nabiranjem prispevkov in širjenjem tiska za pravilno usmerjanje vedno večjega števila državljanov!

CENTRALNI KOMITE KOMUNISTIČNE PARTIJE STO

Poljedelstvo ZSSR

(Nadaljevanje s 3. strani)

ram. Danes raste v Sovjetski zvezi 296 vrst pšenice, ki se odlikujejo po odlični kakovosti za mletje in za pripravljanje kruha.

V žitnem paviljonu si obiskovalec lahko napravi splošen pojem o sovjetskem sistemu sejanja in gojenja. Okrog 2000 žitnih vrst je danes preizkušenih v Sovjetski zvezi; 800 najboljših od teh zvrsti sejejo na obsežnih površinah. Ustanovljenih je bilo 3.676 stanic za gojenje semen, da bi širile nove žitne vrste. Tam pridelujejo semena za kolhozne terene, ki so rezervirani za gojenje semen. S tem sistemom se lahko mnogo hitreje nadomeste stare žitne vrste z novimi, ki so obenem tudi mnogo donosnejše.

Poleg žitnega paviljona so na razstavi vzorna zemljišča, kjer obiskovalci tudi v praksi lahko vidijo številne vrste pšenice, koruze, ječmena, in drugih žit, selekcioniranih po sovjetskih gojiteljih.

Za teden dni

Sobota, 14. - Anastazija (ščip
Nedelja, 15. Veliki šmaren
Ponedeljek, 16. - Rok
Torek, 17. - Emilija (Milica)
Sreda, 18. - Helena
Četrtek, 19. - Julij
Petek, 20. - Bernard

ZGODOVINSKI DNEVI

14. 1941 je bila podpisana Atl... ska listina, ki zagotavlja ... hernemu narodu pravico samoodločbe.
14. 1945 je kapitulirala Japon...
15. 1831 se je rodil Gustav Ipa... zborovski skladatelj.
16. 1941 je bila po Nemcih za... na prva slovenska vas Ra... pri Ljubljani.

RADIO ODDAJ...

TRST II.

SOBOTA: 13.30 Slovenski ... tivi - 16. Oddaja za najmlaj... 19. Pogovor z ženo - 20.05 ... peretnega sveta - pojeta so... nistka Ondina Otta in teno... Dušan Pertot - 21. Vokalni o... - 21.20 Dvorakovi slovanski p...

NEDELJA: 8.45 Kmetijska ... daja - 9.30 Vera in naš čas - Glasba po željah - 16. Drama... rana zgodba - Jože Peter... LEOPOLD LAYER, SLIK... BREZIJANSKE PODOBE - Slovenski zbori - 20.05 Pe... kvintet «Trst» - 20.50 Verdi: ... THELLO, opera v 4 dejanjih

PONEDELJEK: 14.25 Slove... motivi - 19. Mamica pripove... 22.15 Koncert baritonista And... Štruklja - 23. Nokturni.

TOREK: 13. Glasba po želj... 18.40 Koncert pianista Maria S... čina - 20.05 Zbor slovenske fil... monije - 21. Radijski oder - ... nier in Boneres: HOTEL ... DOBREM POČITKU - 22.30 ... smrtne melodije.

SREDA: 13.30 Jugoslovan... motivi - 18.40 Koncert barit... sta Marjana Kosa - 19. Zdra... ški vedež - 21.15 Uroš Krek: K... cert za klavir in ork. - 22. K... ževnost in umetnost.

ČETRTEK: 19. Mamičina po... stica - 20.05 Pevski tercet - ... Dramatizirano zgodba - Ce... TRAGIK PO SILI - 23.08 Čajk... ski: Finale iz koncerta št. 1.

PETEK: 13. Glasba po žel... - 19.15 Koncert tenorista Re... Kodermaca - 21. Tržaški kul... ni razgledi - 21.45 Škerjanc: ... certino za klavir in ork. - Književnost in umetnost.

KINO

OPČINE

Sobota, 14. avg.: «Začarani v... (Giardino incantato). War... Bros film.
Nedelja, 15. avg.: «Pustovolci... Plymoutha» (Avventurieri... Plymouth). MGM film.
Ponedeljek, 16. avg.: se pon...
Torek, 17. avg.: «Čudovita p... ba» (L'immagine meravig... sa). MGM film.
Sreda, 18. avg.: se ponovi.
Četrtek, 19. avg.: «Zavod se ... bava» (Il collegio si diver... Warner Bros film.
Petek, 20. avg.: se ponovi.

V tednu se začnejo predst... ob 18, zadnja ob 22. Ob nedel... in praznikih začetek ob 16, ... nja ob 22.

PROSEK

Sobota, 14. avg.: ob 20: «Zele... maska» (Maschera di fer...
Nedelja, 15. avg.: ob 18: se ... novi.

NABREŽINA

Sobota, 14. avg. ob 20.30: «Am... čan v Parizu» (Un Amer... no a Parigi). MGM film.
Nedelja, 15. avg. ob 16 in 20... se ponovi.
Sreda, 18. avg. ob 20.30: «Ne... no življenje» (Vita inquie... MGM film.

Ljudska prosveta

Igra «Mandrjarji» v Saležu.

Drugo nedeljo, 22. t. m. dramska skupina iz Sv. Iva... Podlonjerja uprizorila v Sa... žu na Škrkovem dvorišču ... virno folklorno igro iz tr... škega okoličanskega življe... s petjem in godbo v treh ... janjih «Mandrjarji», ki sta ... napisala Vlada in Stane ... dovec. Ta igra je že pri do... danjih uprizoritvah dose... prav izreden uspeh in bo ... dvomno tudi za Salež pome... la zanimiv kulturni dogod... ter privabila obilo gledal... Začetek predstave bo ob ... uri. Vstopnina: odrasli 130, ... troci in dijaki 50 lir. Pred ... med predstavo bo deloval ... s pivom in jedili.

PROSLAVA BAZOVIŠKIH ŽRTEV

Slovensko hrvatska ljud... prosveta bo priredila v ne... ljo 5. septembra popoldne ... večjem obsegu svečano p... slavo bazoviških žrtev v Ba... vici. Zato se obrača že da... na vsa svoja včlanjena in b... ska društva, kakor tudi or... nizacije, naj na ta dan o... stijo svoje kulturne in d... prireditve ter priporočajo č... stvu, naj se v čim večjem ... vilu udeleži letošnje baz... ške proslave, k er bo prire... obenem zanimiv kultur... red.

Zborovanja SHLP.

Prejšnji teden je prired... SHLP sledeča uspela pro... stna zborovanja proti razk... nju STO:

v Prebenegu v petek 6. t. ... kjer je ob udeležbi skoraj ... vasi govorila Jelka Grbec;

v Borštu istega dne, k... sta ob obilni udeležbi govo... dolinski župan Dušan Lovr... in Justo Košuta;

v Gropadi v torek 10. t. ... kjer je ob lepi udeležbi ... ščanov govoril Miro Kapel...

Prav tako so bila tudi d... god dobro obiskana zboro... nja, ki so jih organizirale d... ge organizacije. Nadaljnja bo... še sledila. Pozivamo obe... vsa naša društva, naj spr... nevarnosti, ki nam grozi ... razkosanjem, prirejajo zbo... vanja, da tako ljudstvo ja... pokaže zahtevo za kon... ustanovitev Svobodnega tr... škega ozemlja!

NA PRIJAZNEM VRTU GOSTILNE „EX BROCCHETTA“ V BOŠKETU

Osrednji festival tiska od 17. do 19. septembra

Potek kampanje - Možnosti za izboljšanje širjenja „Dela“ - Nabiranje prispevkov v naravi - Spored praznikov tiska v avgustu - Seznam denarnih prispevkov

Veliki festival tiska bo letos v dneh 17., 18., in 19. septembra na prostranem vrtu gostilne «ex - Brocchetta» v Bošketu. Točen spored bomo objavili v prihodnji številki. Toda že sedaj smo prepričani, da bo letošnji festival tiska presegel po svoji obsežnosti in pestrosti sporeda vse osrednje praznike prejšnjih let.

Kar se tiče splošnega poteka kampanje tiska, lahko rečemo, da se odvija docela zadovoljivo. Celice in sekcije so na delu, da čimprej dosežejo cilje, ki so si jih postavile glede na širjenje našega tiska, nabiranje denarnih prispevkov in prirejanje praznikov.

V prihodnjih tednih se bodo sestali raznašalci demokratičnega tiska, da se pogovorijo o dosedanjih rezultatih in si izmenjajo izkušnje, ki so jih pridobili pri širjenju naših listov.

Najboljši raznašalci bodo nagrajeni z brezplačnim obiskom osrednjega festivala «Unità», ki bo v Firencah.

Poleg akcij, ki so že v teku, se postavlja pred sekcije in celice še naloga, da se čim bolje pripravijo za osrednji festival tiska, ki bo v Trstu od 17. do 19. septembra. Poedine sekcije in celice se bodo predstavile na festivalu z lastnimi kioski. Na to opozarjamo še posebno vaške celice, ki imajo v tem pogledu lepe možnosti,, da se postavijo n. pr. s kioski grozdja in drugega žlahtnega sadja.

Kar se tiče širjenja naših listov, posebno «Dela», se dajo doseženi rezultati še izboljšati. Vse je odvisno od iniciativnosti celic in sekcij in požrtvovalnosti poedinih tovarišev. Za širjenje «Dela» je treba poiskati in mobilizirati čim več tovarišev, ki se morajo zavedati, da je širjenje edinega slovenska glasila, ki se vztrajno bori proti razkosanju STO, danes častna naloga za vsakega slovenskega komunista in demokrata. Otresti se je treba še zadnjih ostankov sektaštva in stopiti z «Delom» v roki v stike z vsakim vaščanom in vaščanko. Prav v sedanjih, za našo bodočnost odločilnih trenutkih lahko vidimo, da vedno večje število ljudi z zaupanjem gleda na našo partijo, ker vidijo, da je edina stranka, ki se v resnici bori in poziva široke množice v borbo, da s skupnimi silami preprečimo usodno razkosanje naše zemlje. Prav zaradi tega je širjenje «Dela» sestavni del splošne borbe za ohranitev STO, proti uresničenju spletk Tita, Scelbe, Londona in Washingtona.

Napotila, ki veljajo za širjenje «Dela» in drugega tiska, so veljavna tudi za akcijo nabiranja prispevkov za vzdrževanje naših listov. Kljub poslabšanim finančnim razmeram, ki ga še posebno občutijo delovni slaoji, daje ta akcija dobre rezultate, ki se lahko še znatno izboljšajo, če bodo znali tovariši pravilno usmeriti svoje delo.

V tem pogledu priporočamo vaškim celicam, da preučijo možnosti nabiranja prispevkov v naravi, to je raznih pridelkov, ki se bodo lahko nato primerno vnovčili, kot n. pr. na raznih veselicah tiska ali drugače.

V avgustu so najavljeni naslednji prazniki tiska: **sobota, 14. avgusta in nedelja 15. avgusta** velik praznik revij «Noi donne» in «Našega lista», ki ga organizira ZDŽ v popoldanskih urah na prijaznem vrtu gostilne «Al Paradiso» na **Pončani. V Skednju** organizirajo praznik tista, ki bo trajal tri dni in sicer **od 21. do 23. t. m.** Sekcija **Barriere** pa organizira praznik tiska **21. in 22. t. m.** V **nedeljo 22. t. m.** bodo prazniki tiska na **Opčinah**, v **Podlonjerju** in na **Greti**, v **soboto 28. in nedeljo 29. t. m.** pa v **Nabrežini**. Nadalje bodo v **nedeljo 29. t. m.** veselice tiska pri **Sv. Alojzu**, na **Greti** (organizirajo celice železničarjev), v **Dugolinu**, **Skorklji** in pri **Magdaleni**.

Objavljamo nadaljnji seznam prispevkov: Marija Rijavec 500, Aleksij Gerlanc 1000, sekc. Pisoni 20.000, Sv. Vid 3280, cel. Rinaldi 6665, Spacal 1000, Blažina-žene 3000, Rosenberg 6500, razno 625, lad. Sv. Marka 2870, cel. «3 heroji» Kolonkovec 1390, cel. Acegata: izkupiček veselice 9340, ul. Genova 2000, Broletto 3430. Cel Skednja: Flego 2750, Mezgec 4030, Plesnik 2030. Cel. Milje: ECA 1250, občinska 3270, Martinuzzi 350, Caharija 1100, Sv. Rok vas 7000. Cel. sekc. Curiel: obč. nam. 2100, Javna skladišča 3000, sekcijski komite 5000. Cel. Pončane: Zol 9100, Zetkin 6340, Tome 7155, izkupiček dvеh veselic 22.762.

Kaj je novega na podeželju

MILJE

Naša občinska uprava si stalno prizadeva in polaga največjo pažnjo vsem občinskim problemom, med tem seveda tudi vprašanju razvoja turizma, ki ima po že izvršenih javnih delih v središču in okolici v resnici sedaj zelo dobre pogoje za uspešen napredek. V zadnjem času so bila izvršena številna obnovitvena dela, med katera spada tudi pristan «Mandracchio». Občinska uprava je poskrbela za tlakovanje in javno razsvetljavo tega karakterističnega kotička obalnega mesteca. Prav te dni so bila dana na dražbo dela za tlakovanje in razsvetljavo, ki bodo stala predvidoma okrog 6 milijonov lir. V kratkem se bodo začela tudi dela za preureditev sprehajališča, ki pelje iz Milj do Sv. Roka, kjer se posebno v poletnih večerih prebivalci mesta kaj radi šetajo.

DOLINA

Prebivalci Doline bodo nedvomno zelo zadovoljni ob vesti, da bo imela vas v kratkem svoj otroški vrtec. Naša občinska uprava je poskrbela, da se preuredi poslopje, ki je last občine. V tem poslopju bodo pripravljeni prostori za otroški vrtec in stanovanje za dve družini.

NABREŽINA

V okviru javnih del bo v tem mesecu dokončan nad devinskim portičem obsežen prostor za parkiranje vozil. V teku so nadalje dela za razširitev ceste Praprot-Trnovca. Čim bodo dela končana bo cesta dovolj široka tudi za avtobus. Končujejo se istočasno dela na cesti, ko bo v gornjem delu vezala nabrežinsko z zgoniško občino. Pred kratkim so se začela tudi dela za cesto, ki pelje na novo pokopališče v Sesljanu.

Kar se pa tiče nove šolske stavbe za Sesljan, je bila pred kratkim odobrena prva vsota 10 milijonov lir in to iz 14. gospodarskega načrta. Ostala vsota 8 milijonov lir bo odobrena najkasneje v prvem šestmesečju prihodnjega leta.

Požig v Barkovljah

(Nadaljevanje s 3. strani)

z kvartanjem, in omizje petih mlajših. Naenkrat so se odprla vhodna vrata in v veži se je pojavilo 30 škvadristov z revolverji v rokah in obloženih z bombami. Polovica izmed njih je z orožjem zasedla vhode v gostilniško sobo in kuhinjo, v kateri se je nahajal gostilničar s svojo družino. Ostali so pa šli naravnost v društveno dvorano, nagrmadili vse mize in stolice pred gledališki oder in na oder sam, položili med nje pet ali šest bomb, polili vse kakor tudi oder in kuliserijo z obilno količino bencina, nato pa vse žgali. Vse to so izvršili v kakih 10 minutah. Potem ko so še pobili večino posode v kleti in s težko železno palico udarili po glavi enega izmed navzočih mladincev (tov. Venčka Krečiča - op. ur.), da se je zgrudil nezavesten, so naglo odšli.

Divjanje burje je pripomoglo, da so plameni v izredno kratkem času, kljub poskusom gasilcev, da bi ogenj pogasili, popolnoma uničili dvorano z gledališkim odrom vred, vso odrsko opremo. Zgorel je tudi klavir, ki se je nahajal na odru, kjer je služil za vaje, za Silvestrov kulturni večer. S tem je prosvetno društvo «Adrija» utrpelo izdatno škodo, ki je bila takrat preračunana na 60.000 lir po tedanji vrednosti. Barkovljansko ljudstvo pa je s tem prišlo ob središče, kjer se je kulturno izživljalo.

TEDENSKE NOVICE

V četrtek prejšnjega tedna se je na delu smrtno ponesrečil 27-letni Romano Casalboni iz Salita Promontorio 19. Ko se je nahajal v šestem nadstropju nove hiše, ki jo gradijo v ul. D'Alviano, je najbrže nenadoma izgubil ravnotežje in padel z višine kakih 15 metrov. Ko so prihiteli drugi zidarji na pomoč, je bil nesrečni delavec že mrtev. Truplo so nato prepeljali v mrtvašnico glavne bolnice.

*** Prejšnji četrtek je izvršil samomor 84-letni Eugenio Zangrossi iz ul. Orlandini 46. Obesil se je v stranišču svojega stanovanja. Svojci domnevajo, da ga je do tragičnega sklepa privedla bolezen.

*** Zaradi napada na angleškega oficirja je bil prejšnji teden obsojen na tri mesece zapora znani škvadristični pretepač 20-letni Mario Fratte iz ul. Apiari 15. Sodilo ga je zavezniško vojaško sodišče.

*** Na domačem dvorišču si je zaradi nerodnega padca prejšnjo sredo zlomil desno nogo 66-letni Ivan Petelin iz Zgonika 6. Najbrže je mislil, da ne bo hujših posledic in se je zato zatekel v bolnico šele dva dni pozneje, to je v petek. Sprejet je bil na ortopedskem oddelku s prognozo okrevanja v kakih 60 dneh.

*** V prvih jutranjih urah se je prejšnji petek smrtno ponesrečil z motorjem 23-letni Lucio Galante iz ul. Del Prato 7. Nesreča se je pripetila na ul. Fabio Severo, na ovinku pod novo univerzo. Dočim si je vozač motorja 23-letni Claudio Hanobel pri padcu zlomil roko, je Galante dve uri po sprejemu v bolnico podlegel težkim poškodbam.

*** V soboto se je pripetila na cesti v bližini Miramara težka prometna nesreča, ki je terjala človeško žrtev. 72-letni Aurelijo Gemiran se je peljal s kolesom proti Miramaru; v trenutku, ko je hotel kreniti na levo stran, ga je z vso silo podrl avto, ki ga je vozil neki Stefano Parilio. Ubogi starček je pozneje v bolnici podlegel težkim notranjim poškodbam.

*** Policija je 1. avgusta aretirala 4 tihotapce z mamili in sicer Giovannija Borstelli, Darja Guerrina, Giovannija Pemper in Renata Del Negro. Vsi so po poklicu pomorščaki in so bili aretirani v Benetkah ob prihodu ladje «Esperia», na kateri so bili vkrcani.

*** V bližini Chioggie so ribiči našli te dni v morju truplo neke ženske. Na glavi ni imela sploh več las in obraz je bil zelo pokvarjen in celo brez enega očesa. Čim je prišla vest v Trst, so se za utopljenko zanimali svojci 5 pogrešanih izletnikov s čolnom «Sardela». Tako je bilo mogoče ugotoviti, da je utopljenka Albina Scheriani, žena policijskega agenta Romea, ki je prav tako izginil 29. julija v valovih, skupno z 9 mesecev staro hčerko in zaročencema Albino Sodnik in Erminijem Sponza. Truplo Scherianijeve je spoznala sestra in sicer na podlagi zapestne ure, ki je bila ustavljena ob 5.15. Trupla ostalih ponesrečencev niso še našli in je le malo upanja, da jih bo morje sploh vrnilo.

* * *

V dneh od 5. do 11. avgusta se je v tržaški občini rodilo 48 otrok, umrlo je 41 oseb, porok je bilo 42.

Novi Scelbovi propagandisti

Titovski voditelji so se — revčki — lotili zelo nehvaležnega posla. V skladu s svojim podlim izdajstvom nad tržaškimi Slovenci so začeli prepričevati lastne pristaše, da je «za okrepitev demokracije in socializma»... potrebna in nujna priključitev Trsta in večine cone A z 80.000 Slovenci k Italiji. V tem smislu so v nedeljo objavili v svojem glasilu uvodnik «Progressa» od 7. t. m., v tem smislu zbirajo po svojih «konspirativnih» sedežih kako desetino pristašev in jih prepričujejo, da se je treba na vsak način sprijazniti z dejstvom povratka Italije.

Tega nehvaležnega prepričevalnega posla se je lotil tudi dr. Kukanja. Brali smo namreč v «Primorskem» od sobote, kako je ta titovski odvetnik na «sestanku OF: II. okraja razlagal, da se je treba «vdati v usodo», sprejeti razkosanje takšno, kakršno je, in «biti na vse pripravljeni». Če se ne motimo, je bil dr. Kukanja med tistimi titovskimi voditelji, ki so po 8. oktobru hodili prav tako po sestankih OF in na vse vetrove vpili «Nikdar več pod Italijo», «Življenje damo, Trsta ne damo», «Nočemo Italije» itd. Če se ne motimo, je bil tudi med tistimi, ki je tiste dni slikal na «sestankih OF» vse grozote, ki bi jih Slovenci pretrpeli, če bi se Italija vrnila na našo zemljo.

Sedaj pa je skupno s svojimi ostalimi kompanjoni pozabil na vse te svoje «junaške podvige» in začel peti slavo razkosanju, barantanju, kravjemu prekupčevanju z našim ljudstvom, prepričevati svoje omahljive in razredčene vrste, da je sedaj v redu, ker je tudi beograjska vlada urадno sodelovala pri kravji kupčiji in da je zato treba sprejeti Italijo z odprtimi rokami. In kot «socialen možakar» je začel praviti, da se je treba vedno spomniti na «socialen moment», misliti na zavezništvo s socialdemokrati Saragatovega tipa itd. Ne glede na to, da si težko moremo zamisliti dr. Kukanjo v vlogi «socialnega bojevnika», ker ga pač poznamo kot človeka, ki niti ne ve, kaj so socializem in socialne ideje, ne glede na to, da se nam zdi vse preveč smešno, ko govoriči o tem, da «smo se borili s puško v rokah», ko je pa znano, da se on ni boril z nobeno puško v rokah in da je vedno zelo zviška gledal na ubogo «rajo» delavcev in kmetov, ki so se res s puško v rokah borili proti fašizmu; ne glede da vse to, postaja torej vloga dr. Kukanje v suknji odvetnika povratka Italije na našo zemljo zelo klavrna in revna.

Dejstvo je, da so titovski kolovodje v velikih škripcih. Ljudje so spoznali v njih izdajalce, pristaši jih zapuščajo, ker se prav tako zavedajo kapitulanstva Titove vlade in njenih tržaških opričnikov. Zato pa skušajo dopovedati, da kravja kupčija ni veliko zlo, da prihod Italije v Trst predstavlja «okrepitev demokracije in socializma», da je treba pozabiti na nacionalni moment in postaviti v ospredje «socialni» moment preko zavezništva z renegati socialdemokratske vrste. Ta njihova politika doslednega izdajstva in slepljenja naivnežev nam dokazuje, kako so že popolnoma pogreznjeni v 30 judeževih dolarjev in za namočvirje odpadništva, kako so za klonjenost ameriških imperialistov poteptali narodne interese tržaških Slovencev in Jugoslavije. Dr. Kukanja pa je ob tej priliki dobil skupno s svojimi sovrstniki pečat odvetnika izgubljenih pravd.

MARTIN KRPAN

Trebče : Bazovica 6:1

V. nedeljo se je odigrala na trebenskem igrišču nogometna tekma, veljavna za pokal «Dela», med četama Trebč in Bazovice. Trebenci so porazili Bazovce z visokim rezultatom 6 : 1 in si tako ohranili mesto za finalne tekme.

Trebenska enajstorica je nastopila v naslednji postavi: Kralj Aldo, Kralj Angel, Cuk Sergij, Levec Claudio, Kralj Edvard, Cuk Dario, Cuk Nardo, Turinani Nello, Križmančič Srečko, Možina Tulio, Cuk Bruno.

V prvem polčasu je v 12' zabil prvi gol za Trebče Cuk Nardo, v 44' pa za Bazovico Franc Prašelj. V drugem polčasu je zabil Cuk Nardo še 2 gola, Križmančič Srečko 2 in Cuk Bruno 1.

Tako ostanejo v turnirju še 4 čete in sicer: Trebče, Dolina, Sv. Križ in Prečnik. Ostale tekme se bodo odigrale do 29. avgusta.

Četa zmagovalka bo prejela zasluženo nagrado na prazniku «Dela», ki ga bo organizirala naša mladina.

KAR NISO DOSEGLI RAZBIJAŠKI SINDIKATI

Sporazum med CGIL in Zvezo male industrije

V Italijanski republiki je Splošna italijanska zveza dela (CGIL) pred kratkim sklenila z Zvezo male industrije za delavce zadovoljiv sporazum glede poenotenja plač. Pogajanja so sicer še vedno v teku, vendar pa se lahko že iz dosedanjih rezultatov razvidi velika razlika med gornjim sporazum in tistim, ki so ga svojčas sklenili s Confindustrio razbijaški sindikati. Predvsem je treba pripomniti, da so podjetniki male in srednje industrije pokazali večje razumevanje kot veleindustrijci. CGIL je dosegla do sedaj enaka povišanja bodisi za moške kakor tudi za ženske, kar nedvomno zmanjšuje pretirano razliko med plačo delavca in delavke. Na podlagi tega sporazuma — v kolikor bo raztegnjen tudi na naše področje — je Trst vključen v prvo cono, dočim ga je sleparski sporazum pahnil šele v tretje, oziroma pozneje na pritisk delavcev, komaj na mesto med drugo in tretjo cono. Tako so seveda višji tudi poviški v primerjavi s kompromisnim sleparskim sporazumom, ki so ga hoteli vsiliti delavcem razbijaški sindikati.

V podjetju «Vetreria Triestina», ki obratuje v industrijski coni, so začeli uvajati najogabnejše fašistične metode. Predvsem se podjetje ne drži določb delovne pogodbe z izgovorom, da ni vpisano v Združenje industrijcev. Tako postopajo z delavci, kot se jim pač zljubi in sklepajo z njimi kratkoročne 15 dnevne pogodbe V zadnjem času pa so začeli izvajati najbolj surov političnо-sindikalni pritisk. Tako so pred nekaj tedni odpustili z dela delavca, ker so smatrali, da je sindikalni aktivist Delavske zveze, ki so ga hoteli celo obdolžiti sabotaže. Kot bi to ne bilo dovolj, so zahtevali, da mora povedati imena drugih.... saboterjev. Te dni pa je dal vodja podjetja dr. Gonzatti še en dokaz svoje stare fašistične miselnosti. Poklical je k sebi nekega delavca in mu zabrusil v obraz, da ga smatra za komunista in sindikalnega aktivista. Zahteval je, naj mu takoj pove imena vseh, ki so včlanjeni v sindikatih, ker ga bo drugače odpustil z dela. Zagrozil mu je še, da bo sporočil njegovo ime vsem podjetjem tako, da ga ne bo hotel nihče sprejeti na delo. Toda zakrknjeni pristaš Mac Carthyevih fašističnih ustrahovalnih metod je pogorel do tal. Od zavednega delavca je prejel odgovor, ki si ga je pač zaslužil. In zaradi svoje zavednosti in neustrašnosti je bil delavec nato odpuščen.

Kakor vidimo, skušajo uveljavljati tudi v našem mestu zloglasne metode poblaznelega Forrestala in ameriškega fašista Mac Carthya, ki se pa pri nas ne bodo obnesle.

Odgovorni urednik RUDOLF BLAŽIČ (Blagi)
Založništvo «DELA»
Tiska tip. RIVA, Torrebianca
Dovoljenje AIS